

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (על פי "אזרה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי", דרשו חז"ל במדרש (ילקוט שמעוני, "במדבר"): "בשעה שקבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן (=בישראל), (ואמרו): מֶה רָאוּ (ישראל) לְהִתְקַרֵּב (אל ה') יוֹתֵר מִן (יתר) האומות? סתם פיהן הקב"ה, (ו)אמר להן (=לאומות העולם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֹאמַר: 'הָבוּ לָהּ מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים', כִּשֵּׁם שְׁבָנֵי (ישראל) מִבֵּיאִין (ספר יוחסין שלהם)...".

וכבר נתיגעו המפרשים להבין, מהי התשובה שהשיב הקב"ה לאומות העולם – "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם"? וכי בגלל ספר היוחסין שלהם קבלו ישראל את התורה? והלא משנה מפורשת שנינו (אבות ד', יב'): "וְהִתְקַן עֲצָמָךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה, שְׂאִינָה יִרְשָׁה לְךָ" – דהינו, התורה אינה עוברת בירושה, אלא צריך הכנה גדולה כדי לקבלה.

נראה לבאר ענין זה על-פי מה ששנינו בגמרא (יומא כח'): "קִיָּם אַבְרָהָם אֲבִינוּ (את) כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, שְׁנֹאמַר (בראשית כו, ה'): 'עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרַתִּי מִצּוֹתַי חֲקוּתַי וְתוֹרַתִּי"'. וכבר נתיגעו המפרשים לפרש כל אחד לפי דרכו, איך זכה אברהם אבינו לקיים את כל התורה עוד לפני שנתנה בהר סיני?

ויש לומר כאן רעיון חדש, על-פי הקדמה נפלאה משני קדושים, הלא הם הרה"ק מאפסא זיע"א, בעל ה"אוהב ישראל", והרה"ק רבי יצחק לוי מברדיצ'וב, בעל ה"קדושת לוי", המבארים את הכתוב בספר בראשית (יח, יט'): "כִּי יִדְעָתִיו (=את אברהם) לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו...". אומר ה"קדושת לוי": הנה, ידוע שכל פרי לפני צמיחתו, הוא כלול בתוך השרש שממנו הוא צומח. וכן, כך גם האדם, לפני שהוא נולד הוא כלול בתוך המח של אביו. על-פני, אומר ה"קדושת לוי", פיון שאברהם היה אבינו הראשון, לכן "כל ישראל היו כלולים במחשבתו ובמחוחו של אברהם".

לפי זה, אומרים ה"אוהב ישראל" וה"קדושת לוי" חידוש גדול: כִּי אֲשֶׁר קִיָּם אַבְרָהָם אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה (ואפילו מצות דרבנן) – קיים את המצות בשם כל ישראל, והתפון לזכות את כל ישראל שהיו כלולים בו, כדי שגם להם יהיה חלק בקיום המצות.

ויש לומר שעל-ידי כך זכינו אנו, זרעו של אברהם, לשתי טובות גדולות: א. פיון שאברהם קיים את כל מצות התורה ודקדוקיהן – אם כך, כל אחד ואחד מישראל, הבאים אחריו, כבר קיים את כל תרי"ג המצות מדאורייתא ואת זו המצות מדרבנן, בהיותנו כלולים באברהם.

ב. פיון שכבר קימו ישראל את כל המצות, בהיותם כלולים בתוך אברהם, אם כך, כל אחד מישראל יוכל ביתר קלות לקיים את המצות במשך חייו בהיותו בעולם הזה, שהרי כבר נפתח לו השער על-ידי אברהם אבינו.

על-פי האמור יתבאר עתה היטב עמק מאמר חז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרק כה'): "כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חַיֵּב לֹמַר: 'מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי – אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב"'. ולכאורה יפלא הדבר מאד. שכן, איך יוכל כל אחד לומר "מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי"? וכי אפשר להגיע למדרגת האבות הקדושים – אברהם, יצחק ויעקב? אלא, שחז"ל התכוננו כאן, שכל אחד צריך להשתוקק לקיים את המצות, כמו שהוא עצמו קיים בהיותו כלול בתוך האבות הקדושים. ולכן יש לומר, שכל אחד חייב לומר, שכל אחד חייב לומר: "מִתִּי יִגִּיעוּ מַעֲשֵׂי (שְׁקִימְתִי בְהִיוֹתִי כְּלוּל בְּתוֹךְ אֲבוֹתַי), לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב"'. ומכיון שכבר קיים פעם את כל המצות (בהיותו כלול באבות הקדושים), אם כך, בנקל יוכל האדם גם עכשיו לקיים את כל המצות בפועל, ולעבוד את ה' כפי שרש נשמתו.

וזהו שאמר הקב"ה על אברהם: "כִּי יִדְעָתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָךְ ה'".

"כִּי יִדְעָתִיו" – אני אוהב את אברהם – ומפרש את הטעם: "לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו" – "יצוה" הוא לשון צוּתָא/חיבור. כלומר, כשאברהם אבינו מקיים את המצות, הוא אינו מקימן לבדו, אלא הוא מתחבר יחד עם בְּנָיו הַכְּלוּלִים עִמוֹ, עד סוף כל הדורות. ועל-ידי כך הוא מקל עליהם לשמור את "דרך ה'".

לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט – שְׂיֻכְלוּ לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת ה' כְּשִׂינְלָדוֹ בְּעוֹלָם, לְאַחַר שֶׁכָּבַר קִיְמוֹ אֶת הַמִּצְוֹת בְּהִיּוֹתָם כְּלוּלִים בְּתוֹךְ אֲבֵרָהּם אֲבֵיהֶם.

רַעֲיוֹן נִשְׁגָּב זֶה, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל הָיוּ כְּלוּלִים בְּתוֹךְ הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, מוּבָא גַם בְּ"אִמְרֵי יוֹסֵף" (מוֹעֲדִים), שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", הַשּׁוֹאֵל, לְמָה נִחְשָׁב נִסְיוֹן הָעֵקֶידָה לְאֲבֵרָהּם וְלֹא לְיִצְחָק? (כְּפִי שְׁגָם הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ שׁוֹאֵל: מְדוּעַ כָּתוּב "וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אֲבֵרָהּם", וְלֹא כָּתוּב "וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת יִצְחָק"?)

וְתָרַץ בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", עַל-פִּי מָה שֶׁאֲמָרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת טז): "אֵין קוֹרִין אֲבוֹת, אֲלֵא לְשִׁלְשָׁה".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ בְּאֵמֶת אָנוּ קוֹרְאִים "אֲבוֹת" רַק לְשִׁלְשָׁה (=לְאֲבֵרָהּם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב)?

וּפְרָשׁ בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", שֶׁהֵנָּה, יְדוּעַ שֶׁאֲבֵרָהּם אֲבִינוּ כָּלֵל בְּתוֹכֵנוּ אֶת כָּל הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר עֲתִידִים לְהִיּוֹלָד, עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. אוּלָם, כְּאֲשֶׁר נוֹלַד יִצְחָק, עָבְרוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת מֵאֲבֵרָהּם לְיִצְחָק, וְנִשְׁאָר אֲצֵל אֲבֵרָהּם רַק שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שְׁלוֹ. וְאַחַר-כֵּן, כְּשֶׁנוֹלַד יַעֲקֹב, עָבְרוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִיִּצְחָק לְיַעֲקֹב, וְנִשְׁאָר אֲצֵל יִצְחָק רַק שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שְׁלוֹ. (וְהִרְאִיָּה לְדַבֵּר, אִם הִיָּה נִפְטָר אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ לְאַחַר לִידַת יִצְחָק, הִיוּ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים מִיִּצְחָק). וְאַחַר-כֵּן, כְּשֶׁנוֹלַדוֹ יב' (=12) הַשְּׁבַטִים, נִתְחַלְקוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם, וְכָל אֶחָד מֵהַשְּׁבַטִים כָּלֵל אֶת הַנְּשֻׁמוֹת הַשְּׂיֻכוֹת אֵלָיו לְאוֹתוֹ הַשְּׁבַט.

לְפִיכֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב, מְדוּעַ "אֵין קוֹרִין אֲבוֹת, אֲלֵא לְשִׁלְשָׁה". כִּי רַק הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים כָּלֵלוּ, כָּל אֶחָד בְּתוֹכֵנוּ, אֶת כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

לְכֵן, מְבֹאֵר בַּעַל הַ"הַפְּלָאָה", שֶׁלְגַבֵּי יִצְחָק אֵין כָּל חִידוּשׁ שֶׁהוּא עֹמֵד בְּנִסְיוֹן שֶׁל הָעֵקֶידָה. שֶׁהָרִי, כָּל הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁל הַצְּדִיקִים הָיוּ כְּלוּלוֹת בוֹ, וְהֵן שִׁסְיָעוּ לוֹ שְׂיֻכְלוּ לְעֲמוֹד בְּנִסְיוֹן הָעֵקֶידָה. אֲבָל אֲבֵרָהּם, שֶׁכָּבַר לֹא הָיָה לוֹ סִיוַע שֶׁל אוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת צְדִיקִים, וְלִמְרוֹת זֹאת עֹמֵד בְּנִסְיוֹן – הֵנָּה, זוֹהִי הוֹכְחָה בְּרוּרָה, שֶׁהוּא עֹמֵד בְּנִסְיוֹן מִחֲמַת עֲצוּמוֹ. לְפִי זֶה, מוּבָן גַּם לְמָה אָנוּ מִתְפַּלְלִים בְּתַפִּילַת רֵאשׁ הַשָּׁנָה, "וְעֵקֶידַת יִצְחָק לְזִרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר". שֶׁהָרִי, קִשָּׁה הַדַּבֵּר. שֶׁכֵּן, לְמָה אֵין אָנוּ מוֹזְכִּירִים אֶת אֲבֵרָהּם, וְאוֹמְרִים: "וְעֵקֶידַת אֲבֵרָהּם אֶת יִצְחָק בְּזֶה הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר"? אֲלֵא, מִכִּיּוֹן שֶׁכָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּיִצְחָק בְּעֵת הָעֵקֶידָה, נִמְצָא, שְׁגָם אָנוּ (וְאֵיתָנוּ כָּל הַנְּשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל) נִטְלָנוּ חֵלֶק בְּנִסְיוֹן הָעֵקֶידָה. וְלָכֵן אָנוּ מִתְפַּלְלִים וְאוֹמְרִים: "וְעֵקֶידַת יִצְחָק" – וְדוֹקָא יִצְחָק, שֶׁאָנוּ הֵינּוּ כְּלוּלִים בוֹ – "לְזִרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכֹּר" – כְּדֵי שְׁעַל-יְדֵי מְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, שֶׁאָנוּ שׁוֹתֵפִים לָהּ, תִּרְחַם עָלֵינוּ.

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הַמְּדַרְשׁ: "בְּשַׁעָה שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאֲמָרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת? סֵתֵם פִּיהֵן הַקֹּב"ה, (וְ)אֲמָר לְהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלַכְּם...כְּשֵׁם שֶׁבָּנִי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין (סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלַהֶם)...".

שֶׁכֵּן, עַל-פִּי הַטְּבַע, קִשָּׁה מְאֹד לְהַשִּׁיג אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא רַחְבָּה מְנִי יָם. וְגַם קִשָּׁה מְאֹד לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיהָ וּלְהִישְׁמֵר מִכָּל הַ"לְאוֹיִן" שֶׁבַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי "יִצֵּר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעוּרָיו". אוּלָם, הִיּוֹת וְהָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים כָּבַר עֲמָדוֹ בְּכָל הַנְּסִיוֹנוֹת, וְקִיְמוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה לְפָנָי שְׁעוֹד נִתְנָה – אִם כֵּן, מֵאַחַר וּכְלָל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ כְּלוּלִים בְּאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, (וּלְפִי הַמְּבוֹאֵר קַיֵּם אֲבֵרָהּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְהַתְּכַוֵּן לְזִכְרוֹת בֵּה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּלוּלִים בוֹ, כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ אַחַר-כֵּן לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּיִתֵּר קְלוּת) – נִמְצָא, שֶׁכָּבַר קִיְמוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּבִיכּוֹל אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלָכֵן הֵם יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּלְקַיְמָהּ עִכְשָׁיו בְּפוּעַל מִמֶּשׁ.

אֲבָל, אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיוּ כְּלוּלִים בְּאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, אֵינָם יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי"

בְּעִירָה אַחַת בַּגְּאֻלְיָה פָּרַץ סַכְסוּף בֵּין רַב הַקְּהִילָה לְבֵין פְּרָנְסִי הַמְּקוֹם. הֵרַב טַעַן בְּאֲזַנֵּי הַפְּרָנְסִים, שֶׁאֵין בִּיכּוּלָתוֹ אֲפֻשְׁרוֹת לְהִתְקַיֵּם עַל הַקְּצָבָה הַזְּעוּמָה שֶׁמַּעֲנִיקָה לוֹ הַקְּהִילָה, וְהַלְלוּ טַעַנוֹ כְּנִגְדוֹ, שֶׁאֵינָם יְכוּלִים לְהַגְדִּיל אֶת מִשְׁכּוֹרְתוֹ מִפְּאֵת קוֹפֶתֶם הַדְּלָה וְהַצְּרִיכִים הַמְּרוּבָּים בְּקְהִילָה. וְכַאֲשֶׁר הֵרַב הוֹסִיף לְעֲמוֹד עַל דְּרִישׁוֹתָיו הַכַּסְפִּיּוֹת, הַשִּׁיבוּ לוֹ פְּרָנְסִי הָעִיר, שֶׁמִּהֲלַכְתָּ שְׁמוּעָה, שֶׁרַבֵּינוּ מַחֲזִיק בְּבִיתוֹ מִטְּמוֹן יָקָר, שֶׁגִּישׁ בוֹ כְּדֵי פְּרִנְסָה בְּרוּחַ לְמִשְׁךְ שָׁנִים...

לְאַחַר דִּין וְדָבָרִים לְלֹא מוּצָא, הַחֲלִיטוּ פְּרָנְסִי הַקְּהִילָה לְהַבִּיא אֶת הַסַּכְסוּף הַכַּסְפִּי בֵּינֵיהֶם לְצַדִּיק רַבִּי שְׁלוֹם מְבֹלז, שֶׁנוֹדַע כְּגֹדֹל בְּתוֹרָה בְּעִיר פּוֹלִין וְגַאֻלְיָה. שָׁמַע הַצְּדִיק מְבֹלז אֶת טַעְנוֹת הַצְּדִיקִים וְקָרָא לְעַבְר הַפְּרָנְסִים: בְּסוֹף פְּרִשְׁת "בְּמִדְבַר" אוֹמֵר הַקֹּב"ה לְמֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן: "אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי", וְעַל כֵּן מְצִינוּ בַּמְּדַרְשׁ תְּנַחֲמוּמָא: זֶה שֶׁאֲמָר הַכְּתוּב: "אֵל תִּגְזֹל דָּל, כִּי דָל הוּא, וְאֵל תִּדְכָּא עֲנִי בְּשַׁעַר" (מְשַׁלֵּי כַב, כב). וְהֵנָּה יָמִים רַבִּים הֵייתִי תוֹהָה עַל דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ כֹּאן, מָה הַקְּשֶׁר בֵּין הַפְּסוּקִים? אוּלָם עֵתָה הוֹבֵרֵר לִי הַקְּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה. שֶׁכֵּן, לְעִיתִים צָרָה עֵינָם שֶׁל פְּרָנְסִי קְהִילָה בְּ"לוֹיִים", הֵלֵא הֵם הַרְבֵּנִים, הַמְּתַפְּרְנְסִים מִכַּסְפֵּי הַצִּיּוּר, וְטוֹעֲנִים בְּעֲזוֹת מִצַּח שִׁישׁ לְהֵם אוֹצְרוֹת נְסֻתָרִים, וּפְרָנְסֻתָם מְצוּיָה לְהֵם בְּשַׁפֵּע. כְּנִגְדֵם קוֹרְאֵת כֹּאן תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה: אֵל תְּכַרִּיתוּ מִזּוֹן וּפְרִנְסָה מִפִּי "שְׁבַט מִשְׁפַּחַת הַקְּהֲתִי" הַמְּכַהֲנִים בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ בְּקְהִילוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵל תִּדְכָּאוּ עֲנִי בְּשַׁעַר" – בְּהַשְׁעָרוֹת סָרְק עַל אוֹצְרוֹת כַּסֶּף וּמְטֻמוּנִים, הַמְּצוּיִים כְּבִיכּוֹל בְּיָדָם.

שְׁבַט שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

כְּנִיסַת הַשָּׁבֶת: 19:09

"תורת ה' תמימה משיבת נפש"

פְּרֶשֶׁת הַשָּׁבֹועַ: בַּמִּדְבָּר

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

עַרְשׂוֹת א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֹוִי "

עַל הַפְּתוּב, "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֹוִי", שׁוֹאֲלִים חוּ"ל: וְהֲלֹא בְּנֵי לֹוִי הֵם גְּרִשׁוֹן קֹהֵת וּמְרָרִי, כְּפִי שְׁכָתוּב: "וּבְנֵי לֹוִי גְרִשׁוֹן קֹהֵת וּמְרָרִי". וּמִדּוּעַ הַקִּדְּיִם הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קֹהֵת לְפָנֵי בְּנֵי גְרִשׁוֹן, שֶׁהוּא הָאֵחַ הַבְּכוֹר? וַיֵּשׁ לֹוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ וּמְבוֹאֵר בַּתּוֹרָה, שֶׁבְּנֵי קֹהֵת נָשָׂאוּ אֶת כָּלִי הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן עַל כַּתְּפֵיהֶם (=הָאָרוֹן, הַשְּׁלֶחָן וְהַמְּנוֹרָה), כְּפִי שְׁכָתוּב (ו', ט'): "וְלִבְנֵי קֹהֵת לֹא נָתַן, כִּי עֲבַדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּפְּתָף יִשָּׂאוּ (אֶת הָאָרוֹן, הַשְּׁלֶחָן וְהַמְּנוֹרָה)".

וּמְבוֹאֵר בַּמִּדְרָשׁ, שֶׁהַקִּדְּיִם הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קֹהֵת לְפָנֵי גְרִשׁוֹן הַבְּכוֹר, מִשּׁוּם שֶׁנָּשָׂאוּ אֶת אָרוֹן הַבְּרִית, שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁנֵי לִוְיִת הַבְּרִית, שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. וּכְפִי שְׁמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (בַּמִּדְבָּר רַבָּה ו', א'): "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם...". הוּא הַדְּבָר (מִשְׁלֵי ג') 'קִרְיָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיךָ לֹא יִשּׁוּ בָּהּ'... מִדְּבַר בְּקֹהֵת וּבְגְרִשׁוֹן אַף-עַל-פִּי שֶׁגְרִשׁוֹן בְּכוֹר, וּמִצִּינּוֹ שֶׁבְּכָל מְקוֹם חֵלֶק(=נָתַן) הַפְּתוּב כְּבוֹד לְבְּכוֹר. (אוּלָם), לְפִי שֶׁהָיָה קֹהֵת טוֹעֵן הָאָרוֹן, שֶׁשֵּׁם הַתּוֹרָה, הַקִּדְּיָמוֹ הַפְּתוּב לְגְרִשׁוֹן, שֶׁבַתְחִילָה אָמַר 'נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת' וְאַחֵר-כֵּן אָמַר: 'נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גְרִשׁוֹן'."

אִם כֵּן, צָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִינֵן זֶה. שְׁכֵן, מִדּוּעַ זָכוּ בְּנֵי קֹהֵת לְשֹׂאת אֶת אָרוֹן הַבְּרִית שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁנֵי לִוְיִת הַבְּרִית, שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְלֹא גְרִשׁוֹן שֶׁהָיָה הֵבֶן הַבְּכוֹר שֶׁל לֹוִי?

אֲלָא, שֶׁהַבִּיאֹר הוּא כְּמוֹ שְׁכָתֵב הַ"אֹר הַחַיִּים" הַקֹּדֶשׁ, שֶׁמֵּאַחֵר וּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ, נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יָצָא מִקֹּהֵת (שֶׁהָרִי מִשֶּׁה רַבֵּנוּ הָיָה נִכְדוֹ שֶׁל קֹהֵת), לָכֵן זָכוּ בְּנֵי קֹהֵת שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם הָעֲבוּדָה לְשֹׂאת אֶת אָרוֹן הַבְּרִית בּוֹ הָיוּ הַלִּוְיִת. וּמֵאַחֵר וּנָשָׂאוּ הֵם אֶת אָרוֹן הַתּוֹרָה, הַקִּדְּיִם הַפְּתוּב אֶת בְּנֵי קֹהֵת לְפָנֵי בְּנֵי גְרִשׁוֹן הַבְּכוֹר.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקֹּדֶשִׁים שֶׁל הַ"אֹר הַחַיִּים": "נָשָׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת... וְנִרְאָה, כִּי לְצַד שְׁנֵתָן ה' לָהֶם עֲבוּדָה פְּנִימִית לְשֹׂאת אָרוֹן וְשְׁלֶחָן, לְזֶה(=לְכֹן) יַחַס לָהֶם לְשׁוֹן נְשִׂאוֹת-רֹאשׁ... שִׁיחִיו הֵם מְעוּלִים מֵהֶם. וְהֵגֵם שֶׁגְרִשׁוֹן הוּא בְּכוֹר לֹוִי, (הִנֵּה) קֹהֵת בָּחַר לוֹ יְהוָה(=הַקִּב"ה), כִּי מִמֶּנּוּ יָצָא אֹר לְעוֹלָם, "מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן". וְשׁוֹרֵת הַדִּין שֶׁעָנְף זֶה יִשָּׂאוּ "אָרוֹן הַתּוֹרָה" אֲשֶׁר שֵׁם מִשֶּׁה שֶׁיָּצָא מִקֹּהֵת...".

וְרֹאוּי לְהוֹסִיף כְּאֵן אֶת דְּבָרֵי הַ"חֲתָם סוּפֵר" (בַּמִּדְבָּר כּד', כ'): "...רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל לֹוִי קֹהֵת עֲמָרָם מִשֶּׁה הוּא 'עֲמָלֶק', וְזֶה 'רֹאשֵׁי תִיבוֹת גּוֹיִם עֲמָלֶק'. כִּי לֹוִי וּבְנָיו הֵם רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל הַשְּׁבָטִים, שֶׁנִּקְרָאוּ גַם בֶּן גּוֹיִם... (אוּלָם) וְאַחֲרֵיתוֹ עֲדֵי אֲבָד' - כִּי סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל לֹוִי קֹהֵת עֲמָרָם מִשֶּׁה הוּא 'מִיתָה', לְהוֹרוֹת עַל אַחֲרֵיתוֹ שֶׁל עֲמָלֶק...".

וְהַבְּאוֹר הוּא שֶׁהִנֵּה יְדוּעַ, שֶׁעֲמָלֶק הוּא כַח הַטּוֹמְאָה הַחֲזוּק בְּיוֹתֵר שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת. וְלָכֵן הַתְּנַגֵּד הוּא בְּכַח טוֹמְאָתוֹ נִגֵּד קְדוּשַׁת עַם יִשְׂרָאֵל. דְּבַר זֶה נִרְמָז בְּרֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל עֲמָלֶק: עֲמָרָם מִשֶּׁה לֹוִי קֹהֵת, כְּדֵי לֹוֹמֵר לָךְ, שֶׁבְּכַח טוֹמְאָתוֹ רָצָה לְבַטֵּל אֶת קְדוּשַׁת רֹאשֵׁי יִשְׂרָאֵל - עֲמָרָם מִשֶּׁה לֹוִי קֹהֵת.

וְאוּלָם דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת מוֹסִיפִים, שֶׁסוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלּוּ - עֲמָרָם לֹוִי קֹהֵת מִשֶּׁה - הוּא "מִיתָה". לָכֵן כְּתִיב: "רֹאשֵׁי תִיבוֹת גּוֹיִם עֲמָלֶק". דְּהִינּוּ, רֹאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל עֲמָלֶק הֵם צְדִיקִים (עֲמָרָם מִשֶּׁה לֹוִי קֹהֵת), שֶׁרָצָה הוּא בְּגִדֵל חוֹצְפָתוֹ לְהִלָּחֵם בְּקְדוּשָׁתוֹ. אוּלָם, "אַחֲרֵית עֲדֵי אֲבָד", אַחֲרֵיתוֹ/סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל צְדִיקִים אֵלּוּ הוּא מִיתָה (עֲמָרָם לֹוִי קֹהֵת מִשֶּׁה). וְלָכֵן כִּינּוּן, שֶׁרָצָה לְבַטֵּל אֶת כַּח קְדוּשָׁתוֹ, "זָכָה" שֶׁאַחֲרֵיתוֹ הִיא "עֲדֵי אֲבָד" (=מִיתָה).

וַיֵּשׁ עוֹד לֹוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה דְרָשׁוּ חוּ"ל (סַנְהֶדְרִין קו') עַל הַפְּסוּק: "וַיָּבֵא עֲמָלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְּיָדִים" - מָאֵי לְשׁוֹן 'רַפְּיָדִים'? רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, שֶׁרַפּוֹ עֲצָמָן מִדְּבָרֵי תּוֹרָה, שֶׁנִּשְׁמָר (דְּרָמָה מו'): 'לֹא הִפְנוּ אֲבוֹת אֵל בְּנִים מְרַפְּיוֹן יָדִים'."

וּפֶרֶשׁ רַש"י: "רַפְּיָדִים" - רַפְּיוֹן יָדִים הוּא, כְּלוֹמֵר, מִפְּנֵי שֶׁרַפּוֹ (=נִחְלָשׁוּ) יָדִים מִן הַתּוֹרָה, בָּא עֲלֵיהֶם עֲמָלֶק."

הִנֵּה, מְבוֹאֵר מְכַאֵן, שֶׁכָּל כּוּחוֹ שֶׁל עֲמָלֶק הוּא מְעוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן, נִרְאָה כִּי אַרְבַּע הַדּוֹרוֹת: לֹוִי קֹהֵת עֲמָרָם מִשֶּׁה הָיוּ גְדוּלֵי וְעַנְקֵי רוּחַ הַתּוֹרָה. הִנֵּה, לֹוִי בֶן

4
יעקב היה גדול בתורה, כפי שמביא הרמב"ם (הלכות עבודת פוכבים פ"א, ה"ג): "ויעקב אבינו למד בננו כלם, והבדיל לוי ומינהו ראש, והושיבו בשיבה ללמד דרך השם, ולשמור מצות אברהם, וצוה את בננו שלא יפסיקו מבני לוי, ממונה אחר ממונה כדי שלא תשכח הלימוד". (אמנם, כל שבט לוי עסקו בתורה במצרים). על קהת מבואר בדברי הגר"א, שהיה המובחר שבשבט לוי. אילו עמרו היה גדול הדור, כמבואר בגמרא (סוטה יב): "תנא, עמרו גדול הדור היה". ואחרון חביב, משה רבנו, אדון כל הנביאים, אשר מי לנו גדול ממנו בתורה ובקדושה. הנה פי כן, נפלא להבין את הרמז "ראשית גוים עמלק" – עמלק יונק מראשי התיבות עמרו משה לוי קהת – לרמוז שעל-ידי ביטול התורה ורפיון הידים מן התורה מגבירים תלילה את פוחו. אולם, סופי התיבות של ענקי התורה עמרו לוי קהת משה הם מיתה, לרמוז שמי שמדבק בקדושתם תורתם של עמרו לוי קהת משה זוכה להמית ולבטל את קליפת עמלק. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש"

על הכתוב במסכת אבות – "והעמידו תלמידים הרבה" – פרש רבנו עובדיה מברטנורא: "והעמידו תלמידים הרבה" – לאפוקי (=חוי) מרבן גמליאל, דאמר: "כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש". וכונת רבן גמליאל היא, שלא יהיה אדם צבוע, וידבר אחד בפה ואחד בלב. אלא, כונת רבן גמליאל היא, שפיו ולבו של האדם יהיו שוים – תוכו יהיה כברו – פנימיותו תהיה כמו חיצוניותו.
בספר "אגרא דפרקא" מבאר ה"בני יששכר" את דברי רבן גמליאל, על-פי הסוד, וכך הוא כותב: "(הנה) בתיבת 'תוכו', השם הוי"ה הוא אתון פנימיים, ובתיבת 'כברו' השם הוי"ה הוא לבר".
כלומר, במלה "תוכו" האותיות הפנימיות הן 'כו' – בגימטריה שם ה' ברוך הוא הוי"ה (=26).
ואילו במלה "כברו" האותיות החיצוניות הן גם 'כו' – בגימטריה שם הוי"ה.
(אותיות של שם ה' ברוך הוא, הם פידוע י-ה-ו-ה, ומפאת קדושתם אנו כותבים הוי"ה)
ונראה כי כונתו של ה"בני יששכר" היא, שצריכים אנו לעסוק בתורה ובמצות לשם הוי"ה, יתברך שמו, גם בפנימיות וגם בחיצוניות. דהיינו גם בנסתרות וגם בנגלות התורה הקדושה. לכן נרמז שמו של ה' יתברך הוי"ה בפנימיות "תוכו" ובחיצוניות "כברו".
"ושמרו את משמרתו ואת משמרת כל העדה"

להלן סיפור מופלא, שעובד מהספר "אברהם עבד ה'", על הצדיק הרה"ג אברהם אהרונוביץ זצ"ל, ובו ניתן ללמוד, ממי באמת יש לפחד, וכיצד רבותינו עבדו בכל פחדם, לבס ונפשם רק את אבינו שבשמים.
מעשה שהיה כך היה: פיצוץ אדיר התריד את שמי ירושלים, ואגף שלם ממלון "המלך דוד" קרס באחת. באגף זה שכנה מפקדת הצבא הבריטי, מה שהוביל להרוגים בריטיים רבים. עצביהם של מפקדי הצבא הבריטי נמתחו עד קצה גבול היכולת.

באותו לילה היתה הציאה לרחוב מסופנת ביותר, מפיון שהבריטים הכריזו על עוצר, שמשמעותו - לירות על מנת להרוג בכל מי שיעזר לצאת החוצה! ר' אברום, שעסק מחצות הלילה בתורה, לא היה מודע לסכנה המרחפת ברחובות עירו, ולא שמע את הכרוז על העוצר.

בעלות השחר, סגר את הגמרא, ויצא לרחוב המסופן. לקול טריקת הדלת התעוררה זוגתו. רגע קצר לקח לה להבין... בעלה הצדיק, שפכל הנראה לא התודע לחומרת המצב, יצא מהבית! וכעת הוא נתון בסכנת חיים של ממש...! היא רצה לחלון בבהלה, וגלתה את הנורא מכל. שני חילים בריטים קפואי מבט זיהו את ר' אברום, דרכו את נשקם בן רגע, ופתחו בגרי חסר רחמים! מבועתת כלה, פרצה הרבנית בזעקות אימים: "עזבו אותו! הוא איש קדוש! הניחו לו!". למשמע צעקותיה פסקו הירות באחת.

היא לא היתה מסוגלת להביט אל הפיון שבו עמד בעלה. הפדורים הרבים שנורו מול עיניה מטוח קצר, בידי חילים מיומנים, יכולים היו לגרום אף ורק לתוצאה אחת... למות.

היא חשה, שאין בה את הכח להתמודד עם הבשורה המרה. בתוך כך, התעוררו כמה שכנים מהרעש ומהמהומה. חלונות נפתחו, והנס המופלא הגיע לאוזניה! פדורי המות עברו מעל ראשו של בעלה, ליד רגליו ולצד כתפיו! אף באופן בלתי הגיוני ובנס גלוי החטיאו את המטרה. ר' אברום הצדיק לא נפגע לרעה, והוא המשיך לצעוד אל עבר המקוה, כאילו לא היו הדברים נוגעים אליו כלל ועיקר...

סיפור המופת המרגש הפך עד מהרה לשיחת היום בקרב הבריות. "כיצד לא פחדת באותה שעה?", נשאל רבי אברום, והשיב ברוגע, ומבלי להתפעל: "מהרתי למקוה מתוך פחד ואימה מכבוד השם יתברך, שלפניו התכוננתי לעמוד בתפילה. וכשיש בלבו של האדם פחד מהשם יתברך, אין הוא מפחד מכל דבר שבעולם...!".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו. והחנים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה..."

על הכתוב, "איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל", מבואר בתורה הקדושה, ש-יב שבטי ישראל היו חונים מסביב לאהל מועד לארבע רוחות השמים, שלשה שבטים מכל צד. לצד מזרח חנה דגל מחנה יהודה, ועמו יששכר וזבולון. לצד תימן (=דרום) חנה דגל מחנה ראובן, ועמו שמעון וגד. לצד ימה (=מערב) חנה דגל מחנה אפרים, ועמו מנשה ובנימין. ולצד צפון חנה דגל מחנה דן, ועמו אשר ונפתלי. וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע חנו השבטים כך מסביב לאהל מועד?

תחילה, נקדים להביא מה שכתוב במדרש (במדב"ר ב, ג): "בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב (=24) רבבות של מלאכים, שנאמר (תהילים סח): 'רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן'. והיו כלם עשויים דגלים דגלים, שנאמר (שיר השירים ה'): 'דגול מרבבה'. כיון שראו אותן ישראל (את המלאכים), שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים. אמרו, הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן. לכך נאמר (שם ב') 'הביאני אל בית היין' – זה סיני, שנתנה בו התורה, שנמשלה ליין, (כמו שכתוב במשלי ט') 'ושנתו ביין מסכתי' – הוי (=זה) 'אל בית היין' זה סיני, ודגלו עלי אהבה... אמר להם הקב"ה: מה נתאוויתם לעשות דגלים? חייכם שאני ממלא משאלותיכם (שנאמר בתהילים כ'): 'ימלא ה' כל משאלותיך'. מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל, ואמר למשה: לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו."

עוד מצינו בענין זה במדרש (שם ב, ד'): "איש על דגלו באתת' ה' הוא דכתיב (=זהו שכתוב) (שיר השירים ו'): 'מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה'. קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל האומות מסתכלין בהם ותמהין, ואומרים 'מי זאת הנשקפה...! אומרים להם האומות: 'שובי שובי השולמית', הדבקו לנו, בואו אצלנו, ואנו עושין אתכם שלטונים, הגמונים, דוכסין..."

וצריך להבין ענין זה. שכן, מהו הענין הנשגב הזה של הדגלים שראו ישראל אצל מלאכי מעלה, עד שנתקנאו בהם כל-כך בעת מתן תורה?

תחילה, נקדים להביא מה שבאר רש"י: "באתת לבית אבתם" – באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשארו ממצרים, שנאמר (בראשית נ): 'ויעשו בניו לו כן כאשר צום' – יהודה ויששכר וזבולון ישארו מן המזרח, ראובן ושמעון וגד מן הדרום, וכו', כדאיתא בתנחומא בפרשה זו". מקור דבריו של רש"י הוא במדרש (תנחומא אות יב'): "בשעה שנפטר יעקב אבינו מן העולם, אמר לבניו 'ושכבתי עם אבתי' (בראשית מח). חזר (=הזמין) על כל בניו, וברכן ופקד (עליהם), אמר להן: כשתטלו אותי – ביראה ובכבוד טלו אותי, ולא יגע אדם אחר במטתי..."

והיאך צום? אמר להם: יהודה ויששכר וזבולון יטענו מטתי מן המזרח, ראובן ושמעון וגד יטענו מן הדרום, דן ואשר ונפתלי יטענו מן הצפון. בנימין אפרים ומנשה יטענו מן המערב. יוסף אל יטעון, למה (=כיון) שהוא מלך, ואתם צריכין לחלוק לו כבוד. לוי אל יטעון, למה (=כיון) שעתידין לישא את הארון, ומי שטוען את ארונו של חי העולמים לא ישא ארונו של מת. ואם תעשו כן, ויטענתם את מטתי כשם שצויתני אתכם, הקב"ה עתיד להשרות אתכם דגלים דגלים.

כיון שנפטר, טענו אותו כשם שצוה שיטענו אותו, מניין? שכן פתיב (שם) 'ויעשו בניו לו כן כאשר צום'. מה פתיב אחריו? 'וישאו אתו בניו ארצה כנען'. כיון שיצאו ישראל ממצרים, אמר הקב"ה: הרי השעה שיעשו דגלים, כשם שבשרן אביהן, שהן עתידין לעשות דגלים דגלים. מיד אמר הקב"ה למשה: משה, עשה אותם דגלים לשמי. מיד עמד משה והתחיל מצר (=מצטער). אמר, עכשיו עתידה מחלוקת להנתן בין השבטים. ואמר

לשבת יהודה לשרות במזרח, הוא אומר לא! אי אפשר לי (=לא רוצה), אלא בדרום, וכן אחרים פיוצא בו שבת ושבת. אמר ליה הקב"ה למשה: משה, מה אכפת לך?! הם אינן צריכין לך בדבר הזה שמעצמן הן מכירין דירתן, למה שצואת אביהן בידם, (כדי לראות) היאך לשרות בדגלים. איני מחדש עליהם דבר, שכבר יש להם טכסין (=ציווי/תוכנית) מן יעקב אביהן. כשם שהקיפו את מטתו – כך יקיפו את המשכן. מניין? שכן כתיב: 'איש על דגלו'."

נמצאנו למדים מכאן יסוד נפלא, כי ארבעים שנה אשר חנו ונסעו ישראל ב-מב' מסעות במדבר, כאשר היו בדרפם לארץ ישראל, הלכו עם הדגלים לפי אותו סדר שנשאו השבטים את יעקב אבינו לאחר פטירתו.

וצריך להבין ענין זה. שכן, מה ראה יעקב אבינו לסדרם דוקא בסדר הזה?

ויש לומר, שהנה, מבואר בזהר הקדוש, שמה שצוה הקב"ה לסדר את ארבעת הדגלים בסדר הזה הוא כנגד ארבע מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד, וכפי שמובא בזהר (במדבר קיח): "איש על דגלו באתת". אליו ארבע משרין (=מחנות) דכנסת ישראל... מיכאל מימינא, גבריאל משמאלא. אוריאל לקדמיהו. רפאל לאחוריהו. שכינתא עליהו... ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה לקבל משריא (=מחנה) דאוריאל. ומחנה דראובן לקבל משריא (=מחנה) דמיכאל... מחנה דן לקבל משריא (=מחנה) דגבריאל. מחנה אפרים למערב לקבל משריא (=מחנה) דרפאל."

וביאור הדברים הוא על-פי המבואר ב"פרקי דרבי אליעזר", כי ארבעה מלאכים אלו הם ארבעה מחנות השכינה, שמלוים תמיד את השכינה (פרק ד'): "ד' כתות של מלאכי השרת מהלכין ומשרתין לפני הקב"ה. מחנה ראשונה של ימינו, מיכאל. מחנה שניה של שמאלו, גבריאל. מחנה שלישית מלפניו, אוריאל. מחנה רביעית של אחריו, רפאל. ושכינתו באמצע. והוא יושב על כסא רם ונשא, וכסא גבוה ותלוי למעלה באויר. ומראה כבודו כעין החשמל, ועטרת תגא בראשו, וכתר שם המפורש במצחו."

דהינו, כל ארבעת הדגלים של מחנה ישראל – דגל מחנה יהודה, דגל ראובן, דגל אפרים, ודגל דן – מכונים כנגד ד' מחנות המלאכים הסובבים את הקב"ה, היושב על כסא כבודו.

נפלא להבין בזה מה שרמז השל"ה הקדוש (מסכת שבועות, פרק "תורה אור"), על הכתוב בתהילים (ח', ב'): "ה' אדנינו מה אדיר שמוך בכל הארץ", שהמלאכים הביעו בכך את התפעלותם מסדר הדגלים של ישראל בארץ, שהוא בדיוק דוגמת ארבע מחנות השכינה מסביב לכסא הכבוד, ועל-כן אמרו "ה' אדנינו מה אדיר שמוך בכל הארץ". שכן, "אדיר" ראשי תיבות של ארבעת השבטים נושאי הדגל: אפרים, דן, יהודה, ראובן.

(ולכן תקנו לנו חז"ל לומר בקריאת שמע שעל המיטה: "בשם ה' אלהי ישראל. מימיני מיכאל, ומשמאלי גבריאל, ומלפני אוריאל, ומאחורי רפאל, ועל ראשי שכינת אל" – כדי שתהיה השמירה עלינו בשעת השינה כדוגמת השמירה של מחנות המלאכים הסובבים למעלה את כסא הכבוד).

ונראה לבאר לפי זה, שמה שצוה הקב"ה לשבטי ישראל להחנות עם ארבעה דגלים מסביב למשכן, כפי שכתוב "איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל", הוא על-פי המבואר במדרש תנחומא (ויקהל ז'): "תביב הוא מעשה הארון ככסא הכבוד של מעלה, שנאמר (שמות טו): 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש...'. שמקדש של מעלה מכון כנגד בית המקדש של מטה, והארון מכון כנגד כסא הכבוד של מעלה, שנאמר (ירמיה יז): 'כסא כבוד מרום מראשון'. ובאיזה מקום היה מקום מקדשנו? הוי 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך'. אל תקרי 'מכון' אלא 'מכון', כנגד כסא הכבוד."

הרי לנו דברים ברורים: הקב"ה יושב, כביכול, על כסא כבודו בבית המקדש של מעלה, שהוא מכון כנגד ארון הקדש, שהוא בבחינת "כסא הכבוד" בבית המקדש של מטה.

ועתה מבואר היטב, מדוע צוה הקב"ה לסדר את השבטים מסביב לאהל מועד (עם הדגלים), בדיוק כמו ארבעת הדגלים המכונים כנגד ארבעת מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד. שכן, מאחר ו"כסא הכבוד" של מטה (=ארון הקדש) מכון כנגד כסא הכבוד של מעלה, לכן ראוי שיהיו השבטים מסודרים מסביב לאהל מועד, בדיוק כמו ארבעת מחנות השכינה, הסובבים את כסא הכבוד של מעלה.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין גם את הטעם לכך שצוה יעקב אבינו לבניו, שבטי י"ה, שישאו את מיטתו לפי סדר הדגלים של מלאכי מעלה. שכן, מבואר בגמרא, שדמותו של יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד בדמות פני אדם, כמבואר בגמרא (חולין צא'): "(ויפגע במקום וילן שם... ויחלם) והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו... תנא: (המלאכים היו) עולים ומסתכלים בדיוקנו של (יעקב) (למעלה) (החקוקה בכסא הכבוד), ויורדים

ומסתכלים בדיוקנו של (יעקב) (ל'מטה). ופרש רש"י: "פרצוף אדם (היה) בארבע (ה)חיות (שפכסא הכבוד), בדמות יעקב". וכן, בתיקוני הזוהר מבואר (סה): "דיוקנו של יעקב תקוקה בכסא הכבוד".

והנה, ידוע שהמדבר הוא מקום אשר פוחות הטומאה והקליפות שולטים שם. וזאת, כפי שמבואר ב"שער הפנות" לרבנו האריז"ל (תחום שבת דף סג'): "והנה מקום הקליפה עצמה נקרא 'מדבר שמים'...". ולכן, כאשר עברו בני ישראל במדבר ארבעים שנה, היו בסכנה של נפילה ברשת הקליפות (בפרט לאחר יציאת מצרים, ששם שקעו ב-מט' שערי טומאה). על-כן נתחכם יעקב אבינו לסלול לבניו דרך בטוחה ללא מכשול, ללכת במדבר במקום טומאה, על-ידי שצוה לבניו שישאוו לקבורתו ממצרים לארץ ישראל על-פי סדר הדגלים של מחנות השכינה של מעלה (הסוכבים את כסא הכבוד), ובכך סלל דרך לישראל בניו, שכאשר יצאו ממצרים לארץ ישראל, יסעו גם כן לפי אותו סדר הדגלים (שנשאוו את אביהם לקבורה). וכל זאת עשה יעקב אבינו כהכנה, כדי להגן על בניו, בני ישראל, במדבר, מקום קליפות הטומאה.

ויש עוד לומר, שמה שצוה יעקב לבניו, שישאוו את מיטתו לפי סדר הדגלים של מלאכי מעלה, כדי שיזכרו תמיד שצורתו תקוקה בכסא הכבוד של מעלה, ועל-ידי כך יבוא לידי הכתוב (תענית ה'): "יעקב אבינו לא מת". שכן, חי וקיים הוא בכסא הכבוד של מעלה. על-כן ראוי שישאוו השבטים לפי סדר ארבעת הדגלים, שהם כנגד ד' מחנות השכינה שמסביב לכסא הכבוד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"הקרב את מטה לוי" (ג' ו')

על פסוק זה שנינו ב"ויקרא רבא" (ג', א'): הדא הוא דכתיב (=זהו שכתוב): "צדיק כתמר יפרח, כארוז בלבנון ישגה שתולים בבית ה'" (תהילים צב, יג-יד). ונשאלת השאלה, מה הקשר בין פסוק זה לבין "הקרב את מטה לוי"? אומרים בענין זה, משמו של רבי ישראל בעל-שם-טוב (=הבעש"ט), מיסד "תנועת החסידות": בעולם מצויים שני מיני צדיקים. יש צדיק העובד את ה' בכל רמ"ח איבריו, אך מסתגר כל הימים ב-ד' אמותיו, ואינו משפיע מצדקותו על הזולת. צדיק כזה נמשל ל"ארוז", שהוא אילן גדול וחזק, אבל אינו נושא פירות. לעומת זאת יש צדיק, שאינו דואג רק לעצמו, אלא פועל כל הזמן בהתמדה ובעקביות על מנת לקרב את הרבים לאביהם שבשמים. צדיק זה נמשל ל"תמר", שהוא אילן גבוה ומרשים, וגם מפריח (=עושה) פרי מתוק.

כנגד שני מיני צדיקים אלו, שקיימים בכל דור ודור, נאמר בתהילים: "צדיק כתמר יפרח, כארוז בלבנון ישגה שתולים בבית ה'". הארוז הוא עץ גדול וחזק, אך אינו עושה פירות – והוא בבחינת "ישגה", שהוא משגשג לעצמו, ואין הבריות נהנים מפירותיו. לעומת זאת, התמר הוא בבחינת "יפרח" – הוא מפריח בענפיו פירות מתוקים, וגורם בהם הנאה לרבים.

ומסים הבעל-שם-טוב, ואומר: חז"ל המשילו את שבט לוי לתמר, כי הלויים נשתבחו בכך שלא ישבו ספונים (=סגורים) בבתיהם ועסקו בתורה ובעבודת ה' – אלא הורו את התורה הקדושה לאחרים, וקרבו את הבריות להפכת הבורא, והוא עיקר פעלם וגדולתם בעולם.

"הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו"

מעשה ביהודי עם הארץ, שבכל שיח ושיג עם הבריות היה מנפנף בכתב היוחסין שפרשותו, כאומר: "הבו גדל ותנו כבוד לאיש מיוחס כמוני!".

פעם אחת היה לאותו יהודי ריב עם תלמיד חכם נודע. כדרכו, גער אותו בור ביריבו הלמדן, ואמר לו: "פיצד נשאך לבך, להתיצב כנגדי? הן ידוע לך ייחוסי הרם, ואילו אתה הנך בן בלי שם!" השיב לו אותו למדן מינה וביה, ואמר לו: "אתה הנך סוף ייחוס אבותיך, ואילו אני הנני ראש ייחוס משפחתי. ממני מתחיל הייחוס הרם, שיתמיד בעזרת ה' בדורות הבאים. לעומת זאת, אצלך הגיעה שלשלת היוחסין לקיצה. ועל כמוד כבר אמר דוד המלך בתהילים (קכו' ו'): "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו". דוד המלך אומר: "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע" – בוכה רק זה שאינו אלא "משך הזרע", שהוא המשך וזרע משלשלת אבותיו הדגולים, ואין לו ייחוס עצמי משלו. לעומת זאת: "בא יבא ברנה נשא אלמתיו" – מי שנושא את "אלמתיו" – יכול עצמי משלו, "בא יבא ברנה" – רשאי לצהול ולהתרונן כי עתיד גדול נכון לו ולזרעו אחריו... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁנוֹ (=לְמַדּוֹ) חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, בְּרוּךְ שֶׁבַחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנַתָּם" (בְּרִיתָא לְפָנֵי אָבוֹת, פֶּרֶק ו')

על הכתוב **בְּמִתְּן תּוֹרָה** (שְׁמוֹת יט', יט'), "וְיָהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל", שׁוֹאֵל הַ"קָּרֵן לְדָוִד" ("יְתָרוֹ"): מְדוּעַ כָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן עֵתִיד? וְהֵלֵא, לְכַאוּרָה הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן הוֹנֵה, אוֹ "מִשֶּׁה דִּבֶּר", בְּלִשׁוֹן עֶבֶר.

וּבְאֵר עֲנִין זֶה הַ"קָּרֵן לְדָוִד", וְאָמַר: הִנֵּה, כָּתוּב בְּתוֹרָה (דְּבָרִים ה', יט'): "אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה' אֶל כָּל קְהָלְכֶם בְּהַר... קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף", וּפְרַשׁ רַש"י: "קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסָּף" – וְלֹא פָּסַק". דְּהִינּוּ, קוֹלוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שֶׁדִּבֶּר בְּהַר סִינַי, לֹא נִפְסַק לְעוֹלָם.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין אֵת עֲמַק כּוֹנֵת דְּבָרָיו שֶׁל רַש"י הַקְּדוֹשׁ, מְדוּעַ קוֹל ה' אֵינוֹ מִפְּסִיק לְעוֹלָם? וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁכּוֹנֵת רַש"י הִיא עַל מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל, שֶׁכָּל מָה שֶׁעֵתִיד תִּלְמִיד וְתִיק לְחֻדֵשׁ, קִבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי. וְלָכֵן, נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כְּאֲשֶׁר תִּלְמִידֵי חֲכָמִים מְחַדְּשִׁים חִידוּשֵׁי תּוֹרָה, הָרִי זֶה בְּבַחֲיַנַּת נְתִינַת הַתּוֹרָה מְחַדֵּשׁ. שֶׁהָרִי הֵם מוֹצִיאִים לְאוֹר אֵת מָה שֶׁכָּבֵר קִבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי **בְּמִתְּן תּוֹרָה**. וְעַל-כֵּן אָנוּ מִתְּפַלְּלִים "וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ" – שְׁנוֹזְפָה לְהוֹצִיא לְאוֹר אֵת חֶלְק **תּוֹרָתֵנוּ** שֶׁקִּבֵּל מִשֶּׁה בְּהַר סִינַי.

מִטַּעַם זֶה נִקְרָא תִלְמִיד חֲכָם בְּתוֹאֵר "מִשֶּׁה" (כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ הַרְבֵּה פְּעָמִים בַּגְּמָרָא שַׁבַּת קַא', סוּפָה לְט', בִּיצָה לַח', שֶׁהַחֲכָמִים אָמְרוּ זֶה לְזֶה: "מִשֶּׁה, שֶׁפִּיר קְאָמְרַת" (=מִשֶּׁה, טוֹבִים דְּבָרָיו). שְׁכֵן, בְּכָל אֶחָד מִחֲכָמֵי הַתּוֹרָה טְמוּן נִיצוּץ מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, שֶׁקִּבֵּל אֵת הַתּוֹרָה, וְכָל מָה שֶׁתִּלְמִיד וְתִיק עֵתִיד לְחֻדֵשׁ כָּבֵר נִתְגַּלָּה לוֹ (=לְמִשֶּׁה). וְעַתָּה, יוֹבֵן לָנוּ הַכָּתוּב בְּתוֹרָה "מִשֶּׁה יְדַבֵּר", בְּלִשׁוֹן עֵתִיד. שְׁכֵן, בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַתִּלְמִיד הַחֲכָם, שֶׁנִּקְרָא בְּתוֹאֵר "מִשֶּׁה", יְדַבֵּר אֵת חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבֵּל מִשֶּׁה מְסִינַי, וְשֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם. (עַד כָּאֵן דְּבָרָיו מְתוּקִים שֶׁל הַ"קָּרֵן לְדָוִד"). אֵךְ עֲדִין צְרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל הַכָּתוּב בְּהַמְשַׁךְ הַפְּסוּק – "וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל". שְׁכֵן, מְדוּעַ צָרִיךְ הַקַּב"ה לְעַנּוֹת לְמִשֶּׁה בְּקוֹל?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: הִנֵּה, כָּתוּב בְּ"סִפְר נֶפֶשׁ הַחַיִּים" לַהֲרַה"ק רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן (שַׁעַר ד', פ"ו), כִּי "הַתּוֹרָה כְּלָה – בְּכָלֶיהָ וּפְרָטֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ, וְאִפִּילוֹ מָה שֶׁתִּלְמִיד קָטָן שׁוֹאֵל מֵרַב – הַכֹּל יֵצֵא מִפִּיו (שֶׁל ה') יִתְפָּרֵךְ לְמִשֶּׁה בְּסִינַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רז"ל: 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מִשֶּׁה כְּתַב לְךָ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה'. בְּשַׁעַר שְׁנַגְלָה הַקַּב"ה בְּסִינַי, (כְּדִי) לְתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אָמַר לְמִשֶּׁה עַל הַסֵּדֶר, מְקַרָּא וּמִשְׁנָה, הַלְכוֹת וְאַגְדוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה', (ו) אִפִּילוֹ מָה שֶׁהַתִּלְמִיד שׁוֹאֵל לְרַב... וְלֹא עוֹד, אֲלֵא כִּי גַם בְּאוֹתוֹ הָעַת שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְמַטָּה, כָּל תִּיבָה (=מְלָה) שֶׁמוֹצִיא מִפִּיו הֵן הֵן הַדְּבָרִים יוֹצְאִים, כְּבִיכּוֹל, גַּם מִפִּיו יִתְפָּרֵךְ בְּאוֹתוֹ הָעַת (=הַזְמָן) מִמֶּשׁ". הִנֵּה, מְבוֹאֵר מְכַאֵן, שֶׁכְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה, וּמְחַדֵּשׁ חִידוּשִׁים לְאִמִּיתָה שֶׁל תּוֹרָה, הוּא זוֹכֵה שֶׁהַקַּב"ה חוֹזֵר עַל חִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁלוֹ בְּשָׁמַיִם.

עַל-פִּי הָאֱמוּר מִפְּרַשׁ הַרְה"ק רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן גַּם אֵת דְּבָרֵי נַעֲמִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים קיט', עב'): "טוֹב לִי תּוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלֵפֵי זָהָב וְכֶסֶף". וְאוֹמֵר רַבֵּי חַיִּים מוּלוּז'יִן, שֶׁדוֹד הַמְּלָךְ הַתְּכּוֹן לּוֹמַר, כִּי שְׁמַח הוּא בְּעִמְלוֹ **בְּתוֹרָה** הַקְּדוּשָׁה וְטוֹב לוֹ, בְּהַעֲלוֹתוֹ עַל לְבוֹ, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּהּ הִיא בְּעֵצִים "תּוֹרַת פִּיךָ". כְּלוּמַר, כָּל תִּיבָה וְתִיבָה **בְּתוֹרָה**, שֶׁהוּא (=דוֹד הַמְּלָךְ) עוֹסֵק בָּהּ כְּעַת – הַכֹּל יֵצֵא בְּעֶבֶר מִפִּי הַקַּב"ה לְמִשֶּׁה בְּסִינַי, וְגַם עַתָּה הִיא יוֹצֵאת מִהַקַּב"ה, שֶׁעוֹסֵק **בְּתוֹרָה**, וְאוֹמְרָה בְּשֵׁם חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב "מִשֶּׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל". כְּלוּמַר, כְּאֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַתִּלְמִיד הַחֲכָם, שֶׁנִּקְרָא בְּתוֹאֵר "מִשֶּׁה", מְחַדֵּשׁ דְּבָרֵי תּוֹרָה, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כֵּן "וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל" – הַקַּב"ה עוֹנֶה אַחֲרָיו בְּקוֹל – הוּא יִתְפָּרֵךְ חוֹזֵר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאוֹתָם חֵדַשׁ הַתִּלְמִיד הַחֲכָם.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, אִיזוֹ תוֹעֲלַת יֵשׁ בְּכֵךְ שֶׁהַקַּב"ה חוֹזֵר עַל אוֹתָם דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁלוֹמְדִים חֲכָמֵי הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַנְּהוּ?

9
נראה לפרש ענין זה על-פי מה שפתיב ה"אוהב ישראל": "הנה, אנו אומרים 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית'. וידוע דבאורייתא ברא קוב"ה עלמא (=על-ידי התורה ברא הקב"ה את העולם). וכיון שבראית העולם היתה על-ידי התורה, אם כך מוכרח שהחידוש של מעשה בראשית (=הבריאה), בכל יום, הוא גם כך - על-ידי התחדשות בתורה וב)הלכות שמחדשין הצדיקים שבכל דור ודור, בכל יום ויום".

מבואר מדבריו הקדושים של ה"אוהב ישראל", שהקב"ה, ברוב ענותנותו, מחדש את מעשה בראשית (=את כל הבריאה) על-ידי חידושי התורה שמחדשים ישראל בכל יום ויום. וזהו הפירוש של "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית".

על-פי האמור מבאר ה"אוהב ישראל" את מאמר חז"ל (סוף מסכת נידה): "כל השונה הלכות בכל יום - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר: 'הליכות עולם לו' (חבקוק ג'). אל תקרי 'הליכות', אלא 'הלכות'". כלומר, בעצם זה שהאדם עוסק בתורה לשמה, ומתנגע להבין את טעמי התורה ומצותיה, הנה, על-ידי כך הוא זוכה לחדש הלכות בכל יום ויום, וגם מחדש הוא על-ידי כך בכל יום תמיד מעשה בראשית. ולכן מובטח לו, "שהוא בן העולם הבא". כלומר, שיש לו חלק בעולם שבא (=שמתחדש) ביום ההוא על-ידי חידושי תורתו.

כעת יאיר לנו להבין את עמק הענין, שהקב"ה חוזר על חידושי התורה שמחדשים חכמי ישראל בכל יום ויום. כי, היות ו"בדבר ה' שמים (וארץ) נעשו", דהינו, הקב"ה ברא את העולם על-ידי שדבר אותיות התורה - כך בכל יום ויום צריך העולם להתחדש על-ידי אותיות התורה, שיוצאות כביכול מפיו של הקב"ה. לכן, כאשר בני ישראל עוסקים בתורה בעולם הזה, ומחדשים דברי תורה, הנה, על-ידי כך חוזר הקב"ה על אותם דברי תורה של ישראל. ועל-ידי חידושי תורה אלו, שיוצאים מפיו יתברך, מתחדש העולם כלו ממש, כמו בשעת בריאת העולם על-ידי אותיות התורה.

נמצאנו למדים מכל זה, שמעלה מיוחדת יש לדברי התורה של חכמי התורה: ראשית, הם זוכים לכוון בדבריהם ממש כפי שהתורה נמסרה למשה בסיני, כי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר כבר למשה בסיני. ודבר שני, הקב"ה עוסק בתורתם בכל יום, ואומר את חידושיהם של חכמי ישראל בשם, ועל-ידי כך מתחדשת כל הבריאה.

ומעתה יש לומר, שכל זה רמזו לנו חז"ל, באומרים: "שנו (=למדו) חכמים בלשון המשנה". הפונה כאן היא, שהחכמים זכו לשנות (=ללמוד) את משנתם ממש באותו לשון כמו במשנה (=בלימוד) שדבר הקב"ה למשה בהר סיני. ולא עוד, אלא "ברוך שבחר בהם ובמשנתם" - הקב"ה בחר בהם ובתורתם, ובכל יום הוא מחדש את כל העולם בזכותם של חכמי התורה, כמו שפתיב (ירמיה לג, כה): "כה אמר ה' אם לא בריתי (=תורת) יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמת". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) הסיפור לכבוד הצדיק הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל זצ"ל, שיום פטירתו חל ב-כו' איר, זכותו תגן עלינו.

בספר "צדיק יסוד העולם" מסופר על מעשה המופלא של הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל זצ"ל. וכך מספר, בעל המעשה, הישיש ר' אברהם חיים: "בצעירותי עבדתי תחת השלטון המנדטורי, בבתי המלאכה של רכבת ישראל שבחיפה. הייתי כמעט יהודי אחד בין אלפי עובדים ערבים. כשפרצו פעולות האיבה בשנת תרצ"ו, מצאתי את עצמי מוקף בים של שונאה, ומכל עבר שמעתי איומים בגלוי: "נשחט אותך כמו כלב". הייתי בסכנת חיים וחששתי לגרוע מכל. כאשר פניתי לאחד מראשי העובדים (שהיה ערבי) להתערב לטובתי, תגובתו המחישה לי את הסכנה הגדולה שבה הייתי שרוי, הוא אמר לי כך: "סך הכל אמרו לך שישחטו אותך כמו כלב. לא אמרו לך, שישחטו אותך כמו חזיר, אז מה רע בכך?". כך אמר לי אותו רשע, בחינוך שטני. פניתי למנהל הראשי, שהיה אנגלי, והוא הציע לי להיעדר מידי פעם מהעבודה, ולהוציא תעודות מחלה, עד יעבור זעם. אך זה לא פתר את הבעיה. שכן, כל יום ראיתי את המות לנגד עיני, מאותם ערבים צמאי-דם. יום אחד קמתי ועליתי לאחד הרבנים הגדולים של ירושלים, והוא יעץ לי לעשות מה שעשו אבותינו, יעקב אבינו ומשה רבנו, שברחו בלית ברירה, מפחד רודפיהם. "אין לך ברירה, עזב את העבודה, זה פיקוח נפש", אמר לי. יצאתי ממנו אובד עצות וממרר בבכי. לא ידעתי מה אעשה, אם אעזוב את העבודה, איך אפרנס את משפחתי? הרבנית, אשת הרב, שראתה אותי ממרר בבכי, אמרה לי: "לא רחוק מכאן מתגורר הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל, היכנס אליו". ואכן הלכתי לביתו של הצדיק. אך כשהגעתי, אשתו אמרה לי שהוא בכתל המערבי. רצתי לשם דרך השוק. שם ראיתי את הצדיק הרה"ק רבי שלמה גולדמן צמוד לכתל ומתפלל. שטחתי בפניו את סיפורי, אך נראה לי שאין הוא שם לב לדברי. כאשר סים את תפילתו, הלך הצדיק לביתו, ואני אחריו, מדבר ומתחנן, אך הוא שותק. אחזתי בבגדיו, והתחלתי לבכות: "רבי הושיעה, אני בצרה!... הושיעה לי!". לפתע נפנה אלי הרב, הרים את ראשו, ואמר לי: "מה לך לפחד?! מי שיגע בך יהיה לו סוף שחור... אין לך מה לפחד".

מיד הרגשתי אדם אחר, תמונה התחוללה בי, הרגשתי שנפל דבר. למחרת התייצבתי לעבודתי. אולם, כאשר הגעתי לשער בעבודה קרב אלי ערבי בשם מחמוד, והנחית מהלומת אגרוף בפני. בראותי את הסכנה שבה אני נמצא, התפללתי, "ריבונו של עולם, הושיעה בזכות הצדיק". פתאום, אותו ערבי שהכה אותי חזר על עקבותיו, ובלא הגזמה הוא הספיק לעמוד ארבעה צעדים... ונפל על עורפו ונשאר שוכב. מיד הזעיקו אמבולנס והחישו אותו לבית החולים. לא ארכה השעה, ובבתי המלאכה פשטה השמועה, שאותו מחמוד מת משטף דם במח... מאז ועד ליום פרישתי לפנסיה, אף איש לא העיז לגעת או לנקוף אצבע לנגדי...". (הצדיק הנסתר רבי יוסף וולטף זצ"ל ספר, כי בשעה שלונה את הצדיק רבי שלמה גולדמן מזוהעיל לבית עולמו, ראה עמוד אש יורד מן השמים עד למיטה, בשעה שנשאה למקום הקבורה... זכותו תגן עלינו, אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר

"תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ"

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

ערש"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ"

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, מְאוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, ה' אַבְנֵי נֹזֵר" זיע"א, אוֹמֵר, שְׁכַאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל מְקִימִים אֶת הַמִּצְוֹת, נַחֲשָׁב כְּאִילוֹ הַקֵּב"ה קִים אוֹתוֹ, שְׁכֵן לְמִדְּנוֹ שֶׁ"שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ". וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (כְּפִי שְׁכָתָב בְּנוֹ, בְּעַל ה"שׁ מְשֻׁמְאֵל", וַיִּקְרָא תַרְע"ו): "עַל-פִּי מָה שֶׁהֲגִיד כ"ק אָבִי אֲדַמּוּר וְצַלְלָה"ה, שְׁלֹכְאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ, אִיךְ מַעֲשֵׂה בָשָׂר וְדָם, קְרוּץ מְחֻמֵּר, יַפְעֵל בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים? אִךְ הַתִּירוּץ הוּא, שֶׁהָאָדָם הוּא שְׁלִיחַ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְקִים מִצְוֹתָיו. וְשְׁלִיחַ – לְעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ כַח הַמְּשַׁלַּח. וּמַעֲשֵׂה הַשְּׁלִיחַ מִתִּיחַס לְמַשְׁלַח. עַל-כֵּן, הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּשְׁלִיחוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נַחֲשָׁב (הַדְּבָר שְׁכַבִּיכּוֹל) הַקֵּב"ה עֲצָמוֹ הוּא הָעוֹשֶׂה. אִם כֵּן, אֵין תְּמָה (=תְּמִיּהָ) מָה שֶׁהַמִּצְוֹת פּוֹעֲלִין בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים".

וְכֵן הוֹסִיף בְּמָקוֹם אַחֵר: "מָה שֶׁמִּצְוֹת בָּשָׂר וְדָם פּוֹעֲלוֹת בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים... הוּא מְטַעֵם שְׁלִיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ.

מְכַל זֶה נִמְצְאוּ לְמִדֵּים חִידוּשׁ עֲצוּם! בְּשַׁעֲהַ שְׁאֵנוּ מְקִימִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, צְרִיכִים אֲנוּ לְכוּן בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, שְׁאֵנוּ מְקִימִים אוֹתוֹ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ כְּאִילוֹ הַקֵּב"ה כְּבִיכּוֹל בְּעֲצָמוֹ מְקִימֵן (=אֶת הַמִּצְוֹת), כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (קִידוּשִׁין מ"ב): "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְאִף שֶׁהַקֵּב"ה, מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים, הוּא אֵל, וְלֹא אָדָם, עִם כָּל זֹאת שֶׁיְיָ גַם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ הַדִּין שֶׁל "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר דּוֹד הַמְּלַךְ, נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים מ"ה, ב'): "רַחֵשׁ לְבִי דְבַר טוֹב אֲמַר אָנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְ". דְּהִינּוּ, כְּאֲשֶׁר "רַחֵשׁ לְבִי דְבַר טוֹב" לְקִים אֶת מִצְוֹת ה' יִתְבָּרַךְ, אִזּוֹ "אֲמַר אָנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְ" – כְּלוּמֵר, מַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹת אֵינִם שְׂיָכִים לִי, כִּי אִם לְמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן, הוּא הַקֵּב"ה, שֶׁשְׁלַח אוֹתִי בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי לְקִים אֶת מִצְוֹתָיו, כְּדִין "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף, שֶׁהִנֵּה, אֲמַרוּ חו"ל, שֶׁהַקֵּב"ה הִיָּה מְשַׁתְּעֵשֶׂע בְּתוֹרָה אֲלָפִים שָׁנָה לְפָנֵי בְרִיאַת הָעוֹלָם, כְּפִי שְׁכָתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה ח', ב'): "שְׁנַי אֲלָפִים שָׁנָה קִדְמָה הַתּוֹרָה לְבְרִיאַתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, הִדְא (=זֶה) הוּא דְכָתִיב (מְשַׁלִּי ח'): 'וְאַהֲיָה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאַהֲיָה שְׁעֵשְׂעִים יוֹם יוֹם' (פְּעַמִּים "יוֹם"). וְיוֹמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה הוּא אֲלָף שָׁנִים, דְכָתִיב (=כְּמוֹ שְׁכָתוּב) (תְּהִלִּים ז', ד'): 'כִּי אֲלָף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר'".

וְעוֹד לְמִדְּנוֹ בַּמִּדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה א', א'): "הַתּוֹרָה אוֹמַרְת: אָנִי הֵייתִי כְּלִי אוֹמְנוֹתוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה... (ו)הִיָּה הַקֵּב"ה מִבֵּיט בְּתוֹרָה וּבוֹרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהַתּוֹרָה אֲמָרָה: 'בְּרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים', וְאֵין רַאשִׁית, אֲלֹא תּוֹרָה".

מַעֲתָה יֵשׁ לוֹמֵר חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁכַאֲשֶׁר עָלָה בְּרַצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה וּבְשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, קִבַּל עָלָיו הַקֵּב"ה בְּהַתְחַיְבוּת גְּמוּרָה לְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה עוֹד לְפָנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּדֵי לְהַשְׁתַּתֵּף בְּכַךְ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (בְּקִיּוֹם הַמִּצְוֹת).

אוֹלָם, הָרִי אֵי-אֶפְשָׁר לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ לְפָנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי (שֶׁהָרִי רֹב הַמִּצְוֹת הֵן בְּחֻפְצִים, כְּמוֹ מְזוּזָה, צִיצִית, תְּפִלִּין, אֲרֻבַּעַת הַמַּינִים וכו'). לְכֵן, מֵאַחַר וּרְצָה הוּא יִתְבָּרַךְ לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּתוֹרָה בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ, עַל-כֵּן בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְצוּהָ עַל יִשְׂרָאֵל לְקִים אֶת מִצְוֹתָיו, כְּדִין "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם – כְּמוֹתוֹ" – כְּדֵי שֶׁיַּחֲשֵׁב שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ.

מְכַאֵן נִמְצָא מְכַל זֶה, שֶׁיֵּשׁ שׁוֹתְפוֹת נִפְלְאוֹה בֵּין הַקֵּב"ה לְבֵין יִשְׂרָאֵל. שֶׁהָרִי, מִתְחִילָה, לְפָנֵי הַבְּרִיאָה, קִים הַקֵּב"ה אֶת כָּל הַמִּצְוֹת, עַל-יְדֵי שְׁעֶסֶק וְהַשְׁתְּעֵשֶׂע עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה (וּבְכַךְ עָשָׂה הַכְּנָה לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּלְכוּ בְּדַרְכּוֹ לְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה). לְאַחַר מִכֵּן בְּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁהֵם יִשְׁלִימוּ לְקִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בְּפוֹעֵל מִמֶּשׁ, בְּשְׁלִיחוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וזהו שְׁכָתוּב בַּגְמָרָא: "מַחְשְׁבָה טוֹבָה – (הקב"ה) מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה". דְּהִינּוּ, "מַחְשְׁבָה טוֹבָה" שֶׁל הַקב"ה, שְׁקִים אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה אֲלֵפִים שָׁנָה לְפָנֵי בְרִיאַת הָעוֹלָם הַזֶּה. הִנֵּה, עַל-יְדֵי שִׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵת יִשְׂרָאֵל שְׁמֻקְיָמִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בַּפּוּעֵל בְּשִׁלְיַחוֹתוֹ – הִנֵּה, עַל-יְדֵי כֶּךָ "מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה" – נַחֲשָׁב כְּאִילוֹ הַקב"ה קִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת בַּפּוּעֵל/בַּמַּעֲשֵׂה. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבָּאתָם אֹתָהּ וְאַהֲרֹן"

"(קְרִיאַת שְׁמַע", י"ש בַּה רַמְח' (=248) תִּיבוֹת (=מַלְיָם), כַּמְנִינֵן רַמְח' אֵיבְרִי שֶׁל הָאָדָם, וַיֵּשׁ לָהּ סְגוּלָה מִיּוֹחֲדַת לְהַרְחִיק וּלְהַרְגוֹ אֶת הַמּוֹזִיקִים, הַמְבִיאִים אֶת הָאָדָם לְיַד עֵבֶרָה).

עַל הַכְּתוּב, "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל..." , אוֹמֵר "כִּסָּא הַרְחָמִים": פְּסוּק זֶה מְרַמֵּז עַל מִי שְׁקוֹרָא "קְרִיאַת שְׁמַע" עַל מִטָּתוֹ, שְׂאֵז הוּא כְּאוֹחֵז חֶרֶב פִּיפּוּת בְּיָדוֹ, וְאִין הַמּוֹזִיקִים וּמְלָאכֵי הַחֲבָלָה יְכוּלִים לְהַזִּיק לוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בַּגְמָרָא (בְּרִכּוֹת ה'): "כָּל הַקּוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע עַל מִטָּתוֹ – מְזִיקִין בְּדִלְיוֹ (=בּוֹרְחִים) מִמֶּנּוּ, וְכֵאִילוֹ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפּוּת בְּיָדוֹ" (=חֶרֶב בַּעֲלַת לֵהב מִשְׁנֵי צִידִיָּה).

וּמוֹסִיף "כִּסָּא הַרְחָמִים": וְאִינוּ הוֹלֵם חֲלוּמוֹת רַעִים, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְשׁוֹרְפֵת בְּהֶבֶל פִּיהָ אֶת כָּל הַמְשָׁחִיתִים, וְאֵז עֲרֵבָה שְׁנָתוֹ (שֶׁל הַקּוֹרָא "קְרִיאַת שְׁמַע" עַל הַמְטָה).

וְזֶהוּ הַרְמֵז "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "שְׁמַע". אֵל תִּקְרָא "שָׁנָה", אֵלָּא "שָׁנָה". "וּמַעְלָה" – כָּל יֵצֵא צָבָא, שְׁנִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ בְּלִילָה כְּשֶׁהוּא יִשָּׁן עוֹלָם עוֹלָה לְמַעְלָה לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הוּא חוֹתֵם בְּיָדוֹ כָּל מָה שֶׁהִיא עֲשֵׂתָה בְיוֹם – הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע, חֲלִילָה – כְּמוֹ שְׁכָתוּב (אֵיּוֹב ל', ז'): "בְּיַד כָּל אָדָם יַחֲתוּם לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ".

וְאִילוֹ תִיבַת "תִּפְקְדוּ אֹתָם", שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים, רוֹמֵז עַל כָּל מְלָאכֵי הַחֲבָלָה וְהַמּוֹזִיקִין וְהַשָּׂדִים, שֶׁהַקּוֹרָא "קְרִיאַת שְׁמַע" שׁוֹרֵף אוֹתָם בְּהֶבֶל פִּיו. וְזֶהוּ "תִּפְקְדוּ", אוֹתִיוֹת "תַּפּ קְדוּ" "תַּפּ" (=480) גְּמַטְרִיָּה "לִילִית" (=480). "קְדוּ" הוּא לְשׁוֹן יְקוֹד/לְשׁוֹרֵף – לוֹמֵר לָךְ שֶׁהַקּוֹרָא "קְרִיאַת שְׁמַע" עַל הַמְטָה שׁוֹרֵף אֶת מַחְנֵה "לִילִית", וְעַל-יְדֵי כֶּךָ לֹא יָבוֹא לְיַד עוֹן זָרַע קוֹדֵשׁ לְבִטְלָה, אֲמֵן.

"וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֶת מִשְׁמַרְתּוֹ כָּל הָעֵדָה"

הַגְרִי"ש פְּהַנְמָן זצ"ל גַּאב"ד דְּפוֹנִיבֵז' שֶׁהָה פַּעַם בְּלוֹנְדוֹן, כְּדֵי לְהַתְרִים אֶת נְדִיבֵי הָעַם לְמַעַן הִישִׁיבָה, שְׁמַצְבָּה הַכִּלְפָּלִי הָיָה אֵז בְּכִי רַע. רַבִּי יַעֲקֹב רוֹזֶנְהַיִם הַצִּלִּיח לְסֹדֵר לוֹ פְּגִישָׁה עִם אֶחָד הַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַקְּהִילָה הַיהוּדִית. בְּרַם, דָּא עָקָא, הַגְּבִיר הָעֲשִׂיר הָיָה לְחוּץ מְאֹד בְּזָמָן, וְנֶאֱלָץ לְצַאת מִן הָעִיר, וּבְשֶׁל כֶּךָ נִיאוֹת לְהִיפְגֵשׁ עִם הָרַב זצ"ל רַק בְּתַחֲנַת הַרְכָּבָת, טָרַם נִסִּיעָתוֹ. זָמָן יֵצֵאתָהּ שֶׁל הַרְכָּבָת הָיָה בְּשַׁעַת שְׁמוֹנָה בַּבֶּקֶר. וְלִכֵּן סָכַם הַגְּבִיר לְהִיפְגֵשׁ עִם הָרַב רַבֵּעַ שְׁעָה לְפָנָי כֵּן, ב'–7:45.

הָרַב מְפוֹנִיבֵז' תַּכְנֵן לְהַתְפַּלֵּל בְּאֶחָד הַמְּנִינִים הַמוֹקְדָּמִים, בְּסֻמוּךְ לְתַחֲנַת הַרְכָּבָת, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן יֵצֵא לְהִיפְגֵשׁ עִם הַגְּבִיר. אוֹלָם, הַסּוּגִיָּה שְׁבָה עֶסֶק בַּגְמָרָא מְשַׁכָּה אוֹתוֹ עַד שְׁעָה מְאוּחֲרַת מְאֹד, וְהוּא עֹלָה עַל יִצְוֵהוּ רַק לְפָנּוֹת בְּקֶרֶךְ... כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, רָאָה שֶׁהַשְּׁעָה כְּבָר מְאוּחֲרַת, וְאִם יֵלֵךְ לְהַתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן, יֵאָחַר אֶת הַפְּגִישָׁה שֶׁהִיָּתָה אֲמוּרָה לְהִיּוֹת גּוֹרְלִית הַגָּאוֹן זצ"ל, מִיִּסְדָּהּ שֶׁל הִישִׁיבָה בְּבִנְי בְּרַק, הַחַל לְשַׁקוֹל אֶת הַדְּבָרִים בְּשִׁכְלוֹ. שְׁהָרִי, מְצַד אֶחָד הוּא מְאֹד רוֹצֵה לְהַתְפַּלֵּל בְּצִיבוּר, וּמֵאִידֶךָ הָרִי טוֹבַת הִישִׁיבָה לְנֶגֶד עֵינָיו.

לֹא לָקַח לְרַב זצ"ל הַרְבֵּה זָמָן לְהַגִּיעַ לְהַחֲלָטָה, שְׁאֲמַנָּם הוּא מְשַׁתְּדֵל לְמַעַן הִישִׁיבָה, אֲבָל הַהִשְׁתַּדְּלוּת צְרִיכָה לְהִיּוֹת רַק בְּגִדְרֵי הַהִיתֵר. וְלִכֵּן כְּאֲשֶׁר הַהִשְׁתַּדְּלוּת בָּאָה עַל חֲשַׁבּוֹן הַתְּפִילָה בְּצִיבוּר, אִין זֶה הַשְׁתַּדְּלוּת כְּלָל...

מִיָּד הֵלֵךְ לְהַתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. עִם סִיוֵם הַתְּפִילָה הַבֵּיט בְּשַׁעוֹנוֹ, וְרָאָה שֶׁהַשְּׁעָה כְּבָר תִּשְׁעוּ! לְכַאוּרָה, אִין כְּבָר כָּל סִיכּוּי לְפָגוּשׁ אֶת הַגְּבִיר בְּתַחֲנַת הַרְכָּבָת. לְמַרוֹת הַכָּל, הַחֲלִיט לְגִשַׁת אֶל הַתַּחְנָה. הָיָה זֶה שְׁעָה וְרַבֵּעַ לְאַחַר הַזָּמָן שְׁנִקְבַּע. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִכְנַס לְרִצִּיף הַרְכָּבָת, הַבְּחִין שֶׁהַגְּבִיר הִגִּיעַ זֶה עֵתָה בִּיחַד אִיתוֹ...

לְאַחַר לְחִיצַת הַיָּדִים, מֵהָר הַגְּבִיר לְהַתְנַצֵּל עַל הָאִיחוּר הָרַב (וּפְרַט אֶת הָעִילָה שְׁגָרְמָה לְכֶרֶךְ), וְהָעֵנִיק לִישִׁיבַת פּוֹנִיבֵז' צ'ק מְלֵא בְּרַכַּת ה', שֶׁהַסְפִּיק לְכַלְכֵּל אֶת הִישִׁיבָה לְתַקוּפָה מְמוּשְׁכַת.

כְּשֶׁחֲזַר הַגְרִי"ש פְּהַנְמָן זצ"ל לְיִשִּׁיבָה, נִשָּׂא שִׁיחָה לְפָנָי כָּל הַבְּחוּרִים, וְתֵאָר בְּפָנֵיהֶם בַּמְפוֹרֵט אֶת הָאִירוּעַ הַנ"ל, וְאָמַר: אִילוֹ הִיִּיתִי מוֹתֵר עַל הַתְּפִילָה בְּצִיבוּר, וְהִיִּיתִי מְגִיעַ לְתַחֲנַת הַרְכָּבָת רַבֵּעַ שְׁעָה לְפָנָי שְׁמוֹנָה, וְלֹא דִי שֶׁהִיִּיתִי מְפַסֵּיד אֶת הַתְּפִילָה בְּצִיבוּר, אֵלָּא גַם הָיָה נִגְזֹר עָלַי לְצַאת רִיקָם. שְׁכֵּן, לֹא מְסַתְּבֵר שֶׁהִיִּיתִי מְמַתִּין לְגְבִיר עַד הַשְּׁעָה תִּשְׁעוּ! וְלִכֵּן בְּגִלְל שְׁלֹא הַתְּעַצְלָתִי, וְהִלְכָתִי לְהַתְפַּלֵּל תְּפִילָה בְּצִיבוּר, הַרוּחָתִי הַכָּל. ("עֲלִינוּ לְשַׁבַּח").

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

"תורת ה' תמימה משיבת נפש"

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

bnei-zion.com

ערש"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוֹפִים" (תהילים יט', יא')

על הדברים הכתובים בתורה הקדושה אומר דוד המלך בתהילים: "הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוֹפִים". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע המשיל דוד המלך את דברי התורה גם לזֶהב וגם לדבש? ויאר מרן ה"חפץ חיים" זיע"א ואמר, שבעניני העולם הזה יש דברים היקרים מצד שוויים, כמו כסף, זָהָב, או אבנים טובות. ויש גם דברים שהם חשובים מצד טעמים הערב לחיה, כגון דבש או מיני מתיקה. אולם, מוסיף ה"חפץ חיים", מעלות אלה שונות זו מזו. שכן מה שיש בזה אין בזה, הזהב אינו ערב לחיה והדבש אינו שוה ממון רב. אבל לא כן התורה הקדושה – אומר ה"חפץ חיים" – יש בה את שתי המעלות גם יחד. דהיינו, ששוויה רב מאד, יותר מזהב ומפוז, ומתיקותה רבה יותר מדבש ונופת צופים. וידוע, אומר ה"חפץ חיים", שיש בטבע הדבש כח מתיקות כה גדול, עד שאם יפול דבר מאכל, כגון לחם או פֶּשֶׁר לתוך הדבש וישהה שם זמן רב, יתבטל ויהפוך במשך הזמן בעצמו לדבש. ומטעם זה כתבו פוסקים רבים שאם נפל בתוך הדבש דבר איסור גמור, לאחר שנבלע והתעכל בדבש, חוזר הדבש להיות היתר גמור.

ומשום כך המשיל דוד המלך את כח מתיקות התורה לדבש. שכן, אם האדם שוקד האדם על התורה ומתדבק בה כראוי, אפילו אם טבע נפשו היה מתחלה רע מאד, כח התורה מטהרו ומקדשו, ונהפך הוא להיות איש טהור ממש! בענין זה מסופר על עכבר שנפל אל תוך חבית דבש, ושהה שם זמן רב, עד שנתעכל, וכעת אין מוצאים היכן הוא. ושלחו לשאול את רבנו אברהם אבן עזרא זיע"א מה הדין? האם הדבש נאסר באכילה או לא? השיב רבי אברהם תשובה, שהדבש מותר ללא כל חשש, כיון שכח הדבש הוא כאש שורפת, וכבר הפך הכל להיתר. קבלו השואלים את תשובתו, ושלחו שוב פלפול דברים, האם להסתפק בדבר? קבל רבי אברהם את מכתבם, והשיב שאין לחוש, ומכל צד שיבחנו את הדבר הוא מותר, ולראיה כתב להם כך (בטבלה):

פְּרֶשֶׁנו(=הפרוש הוא), **רַעֲבַתָּן**(=העכבר הרעבתן) **שֶׁבַדְבֵּשׁ**(=שנפל לדבש), **נִתְבַּעַר**(=התפלה) **וְנִשְׁרַף**. על-כן הדבש מותר הוא. ראה טבלה:

פ	ר	ש	נ	ו
ר	ע	ב	ת	נ
ש	ב	ד	ב	ש
נ	ת	ב	ע	ר
ו	נ	ש	ר	פ

הנה, אמר להם, מכל צד שתקראוהו, ישר והפוך, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, ותבחנוהו, יתקבל היתר גמור!

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם"

על הכתוב "שאו את ראש כל עדת בני ישראל... כל זכר לגלגלתם", מפרש רש"י: (מנין/ספירת ישראל היא על-ידי) "גלגלתם" – על-ידי שקלים, בקע (כסף) לגלגלת(=לכל ראש).

אולם, הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א כותב ("נשא"), בלשונו הקדושה: "הצדיק הוא מעלה את העולם כלו, והוא נושא אותם על-ידי דבקותו וקדושתו, ועל-ידי כך הוא מקרב אותם לעבודת הבורא, יתברך שמו, וזה

נקרא 'נשיאות ראש'. לכן צוה השם, שנשיאות הראש היא יתנהג ("לגלגלתם") – לפי הגלגולים. וזאת, כפי הצדיק, היודע גלגולי הנשמות, יכול לדעת איזה איש יש לו נשמה קדושה, או מאיזה עולם נשמתו נלקחה. ומשה ואהרן היו במדרגה זו, וידעו גלגול הנשמות, לכך צוה אותם השם יתברך, ברוך הוא: 'שאו את ראש כל עדת בני ישראל... לגלגלתם'. פירוש: לפי גלגול הנשמות, כן תשאו/תעלו אותם למעלה".

ואכן, על הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א מסופר רבות על כל מיני אנשים שראה והבחין את שרש נשמתם וגלגולם, ובכך הביא לתיקונם, כפי שפרש כאן: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל... לגלגלתם" – לפי גלגול הנשמות, כן תשאו/תעלו אותם למעלה".

הנה דוגמא, אחת מני רבות, איך צדיק יסוד העולם מביא לתיקונה של נשמה: פעם, בעיצומה של אחת הנסיעות שערך רבי אלימלך עם סגל נבחר מתלמידיו, הבחינו הנוסעים באדם הרץ אחרי העגלה, ומתאמץ להשיגה. בעוד התלמידים מסתפקים בינם לבין עצמם, האם הבחין גם הרבי בכך, והאם צריך להסב את דעתו הקדושה לכך. נענה רבי אלימלך, והורה לעגלון לזרוז את הסוסים, ולהגביר את מהירות הנסיעה – דבר שמעולם לא נהג. מעתה, כבר נהיר היה לתלמידים, כי דבר האיש הרץ בעקבות העגלה אינו נסתר מעיני הרבי, וכי יש קשר בינו לבין ההוראה להגביר את מהירות הנסיעה. אך עם הגברת מהירות הנסיעה, הגביר גם האיש את מהירות ריצתו, ורץ כצבי בעקבות העגלה המתרחקת. אבל הרבי, כמו לא שות לבו לזאת, הורה על הגברת מהירות הנסיעה. מרגע לרגע צברה העגלה מהירות נוספת, הסוסים דהרו ודאו פנשרים, ולעיני התלמידים הצופים לאחור מעל העגלה נתגלה מחזה יוצא מגדר הטבע: האיש רץ בעקבות העגלה בכוחות על-אנושיים, כשהוא מדביק כמעט במהירותו את העגלה הפורחת. אך אל העגלה לא הגיע. לאחר רגעים ארוכים של ריצה על-טבעית זו, אפסו כוחותיו של האיש, והוא פרע תחתיו ונפל על האדמה. אך גם עתה לא הורה הרבי לעצור.

בהגיעם אל המלון לא יכלו התלמידים להתאפק, ובקשו מרבים להסביר להם את פשר המהירות בה נמלטו מפני האיש אשר כה בקש להשיגם. נענה הרבי וגלה להם לאמור:

"אותו האדם אשר ראיתם, לא מבני העולם הזה היה. זה לו כעשר שנים ששבק חיים לכל חי. בראשית ימי חיי היה הלה תלמיד חכם, אך באחריתו יצא לתרבות רעה. כאשר דנו את דינו לפני בית הדין של מעלה, נמצא חייב מעיקר הדין לשוב ולרדת בגלגול נוסף לעולם הזה. אולם, מסיבות שונות, המירו לו את עונש הגלגול בתעיה במשך עשר שנים ב"עולם התוהו". מני אז, נעה ונדה נשמתו בעולם, מלוכשת בגוף דמויני בלבד, כשאף לו עצמו נראה כי הינו חי. מדי פעם מזדמן לו לפגוש בעגלה שאחד מצדיקי הדור נוסע בתוכה, ואז, רץ הוא אחריה בכל כוחותיו, כשנשמתו מפרפסת להשיג את הצדיק, כדי לבקש מלפניו כי יפעל לתיקון נשמתו. ובאמת, תיקונו הוא בכך, שאינו מצליח להשיג את הצדיק, ונותר עקב כך בעוגמת נפש מרובה.

היום מלאו עשר שנים לריצוי עונשו הקשה, ולכן היתה ריצתו היום אחרי עגלתנו עד למעלה מכוחות אנוש. הפעם, מלבד עוגמת הנפש שהיתה לו, נפל גם ארצה באפיסת כוחות, כפיכול, ובכך הושלמה סאתו לבוא אל תיקונו השלם. עתה, סים רבי אלימלך ואמר: "הבה נשתה לחיים' לעליתה של אותה נשמה למקומה הראוי..."

"כאשר יחנו כן יסעו"

על הכתוב בפרשת במדבר (ב', יז) "כאשר יחנו – כן יסעו", מעירים חכמי ישראל, שעל היהודי לדאוג למנוחת גופו ונפשו בין עבודה לעבודה ובין נסיעה לנסיעה. כיון שאם אין האדם נח פראוי בהפסקות שבין עבודה לעבודה, סופו שמפסיד הוא יותר ממה שמרויח, מעבודתו המאומצת בלא הפסק. בענין זה מספרים חסידים, שהצדיק רבי שמואל שמלקי הורוביץ מניקלסבורג, נהג ימים רבים לישון שינה קצרה, כשהוא נשען על שלחנו, ומחזיק גר דולק בין אצבעותיו. כל זאת עשה, כדי שיתעורר בשעה שהגר ידעך ושלחבתו תגיע עד לקצה אצבעותיו. פעם בקר אצלו הצדיק הנודע רבי אלימלך מזלינסק, ולאחר שיחה ארוכה עלה בידו לשכנע את רבי שמואל שמלקי, שיאות לשכב במיטה, כדרך הבריות, בלא להחזיק גר בשעת השינה. ואמנם, משנרדם הצדיק במיטתו, סגר רבי אלימלך את חלון החדר, וכסה את מארחו בשמיכה חמה, וכך ישן רבי שמואל שמלקי שינה ארוכה ונעימה עד הבקר... וכשהקיץ משנתו למחרת, חש רבי שמואל שמלקי שמוחו צלול מאד, ואמר לאורחו: מעתה הוברר לי, שגם על-ידי שינה במיטה אפשר לעבוד את הבורא יתברך...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שִׁמְעָה אֱלֹהִים רַנְתִּי הַקְּשִׁיבָה תִּפְלְתִי... אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים" (על פי "אֲוֵרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

על החיוב של כתיבת חידושי תורה, כתוב בספר "החסידיים" (תק"ל), שכל מי שהקב"ה גלה לו חידושי תורה, ואין הוא כותבם – הרי הוא גזול מה שגילו לו. שהרי, הקב"ה גלה לו את חידושי התורה, כדי שיכתוב ויפרסם אותם לבניו – לבני ישראל.

נמצא מזה, שכל מי שלומד תורה ומחדש דברים, ואינו כותבם – הרי זו "מצוה הבאה בעבירה". שכן, הוא גזול את החידוש לעצמו.

(מצוה הבאה בעבירה, כגון, שמברך על לולב גזול. ואז אין האדם יוצא במצוה זו ידי חובה).

ועל זה נאמר (ישעיה סא'): "כי אני ה' אהב משפט, שני גזול בעולה", ופרש המדרש (תנחומא צו'): "אמר הקב"ה: כשתהא מקריב לפני (קרבן), תהיה כאדם הראשון, שלא היה גזול מאחרים, ש(הרי) הוא היה יחיד בעולם. כך אתה לא תהיה גזול לבריה. (ו)למה? 'כי אני ה' אהב משפט, שני גזול בעולה'."

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שאמר דוד המלך (תהילים מ' ו'): "זבח ומנחה לא תפצת, אזנים כרית לי, עולה וחטאה לא שאלת. אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי. לעשות רצונך אלהי תפצתי..."

שהנה, כידוע, בזמן הנה שבית המקדש חרב, בעונותינו הרבים, ישנן הרבה מצוות שאין לנו אפשרות לקימן, כגון הקרבת קורבנות וכדומה. אולם, חז"ל נתנו לנו עצה לכהן, והיא, שיעסוק האדם בתורה ב"פרשת הקורבנות", ואז נחשב לו כאילו הקריב קורבנות, כמו ששנינו בגמרא במסכת מנחות (ק"י, עב'): "אמר ריש לקיש: מאי דכתיב (=מהי פונת הפתוב ויקרא ו', לו'): 'זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם?' – (ומשיב): כל העוסק בתורה – כאילו הקריב עלה, מנחה, חטאת ואשם... אמר רבא: כל העוסק בתורה – אינו צריך לא עלה, לא חטאת, ולא מנחה, ולא אשם."

מבואר מכאן, כי סגולת התורה היא, שכל העוסק בה – כאילו קיים בפועל את כל מה שלמד בתורה, בבחינת (הושע יד', ג'): "ונשלמה פרים שפתינו" (=במקום לעשות בפועל, התשלום יהיה רק בשפתים, באמירה בלבד). אולם, אומר הר"ק פניחס פרידמן, צריך לדעת שכל זה יפה רק אם האדם מחדש דבר מכל מה שלמד. שהרי, לא כתוב בגמרא "כל הלומד בתורה", אלא "כל העוסק בתורה", ו"עסק" זה ענין של פלפול וגייעה. אם כך יגיעת ולא מצאת (איזה חידוש) – אל תאמין (=לא יכול להיות)."

ולכן, כל העוסק והמתגע בתורה, חייב למצוא חידוש. וכפי שגם למדנו, חייב לכתוב חידוש זה, ואם אינו כותב את מה שחדש, הרי הוא גזול, וזוהי מצוה הבאה בעבירה, וממילא לא נחשב לו שקיים בפועל את המצוות. (ובמקרה זה, לימודו ב"פרשת הקורבנות" לא נחשב לו כאילו הקריב קורבנות).

וזהו שאמר דוד המלך: "זבח ומנחה לא תפצת". דהינו, כיון "זבח ומנחה לא תפצת (מאיתנו)" – לכן חרב בית המקדש, ואין אנו יכולים להביא לפניך קורבנות של "זבח ומנחה".

אולם, "אזנים כרית לי" – הקב"ה מאזין ללימוד תורתו וגייעתי בתורה בפרשיות הקורבנות, שאז נחשב לי כאילו קימתי אותם בפועל. אמנם "עולה וחטאה לא שאלת" – כלומר, אין הקב"ה חפץ בעולה שהיא "חטאה" (=חטא). (כגון, מי שאינו כותב את חידושי התורה שלו, שאז זה גזול).

על-כן אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב – לכן אני כותב את החידושים בספר ("מגלת ספר כתוב"). וזאת, כדי "לעשות רצונך (בפועל) אלהי תפצתי" – כדי שיחשב לי כאילו הקרבת את הקורבנות בפועל.

והנה, למדנו בגמרא (ברכות ה'): "אמר רבי חי' בר אמי משמיה דעולא: גדול הנהנה מיגיעו (=מעבודתו), יותר מ(אדם) ירא שמים. דאלו גבי ירא שמים, כתיב (תהילים קיב'): 'אשרי איש ירא את ה''. ואילו לגבי הנהנה מיגיעו כתיב (שם קכח'): 'גיע כפידך כי תאכל אשריך וטוב לך'. 'אשריך' – בעולם הזה, ו'טוב לך' – לעולם הבא. ולגבי

יֵרָא שָׁמַיִם לֹא כְּתִיב בֵּיהּ וְטוֹב לְךָ”.

הִנֵּה, לומדים אנו מהגמרא, ש”גדול הנהנה מיגיעו, יותר מירא שמים”. שכן, לגבי איש ירא שמים כתוב רק “אשרי” (“אשרי איש ירא את ה’”), ואילו לגבי אדם הנהנה מיגיעו כתוב “אשריך”, וגם תוספת של “וטוב לך” (“אשריך וטוב לך”).

והקשה השל”ה הקדוש על-כך ואמר: איך אמרו חז”ל, שגדול הנהנה מיגיע כפו, יותר מירא שמים? ובאר ענין זה הרה”ק פינחס פרידמן ואמר, שיש אנשים שאמנם מוציאים חידושי תורה בלימודם, אך אינם כותבים חידושים אלו, מפני שחוששים הם, שאולי אין זה לשם שמים, אלא לשם כבוד וכדומה. ומחשש זה אין הם כותבים את חידושי תורתם.

ויש לומר שזוהי כונת חז”ל כאן: “ירא שמים” – מי שירא לכתוב את חידושו מפני שהוא חושש וירא שאין הם לשם שמים. (וצריך לדעת, שגם לאנשים כאלה, נחשב להם הדבר לגזל – שהרי הם גוזלים את החידוש לעצמם).

על פי זה יאיר לנו מה, למדנו בגמרא (יבמות עב): “אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב(ב)–מהי כונת הפתוב (תהילים סא): ‘אגורה באהלך עולמים’. וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבנו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפיו בעולם הזה”. ופרש רש”י, שדוד אמר לה, שכאשר יאמרו ‘דבר שמועה מפיו(=דברי תורה שלו) בעולם הזה, אז יהיו שפתי נעות בקבר, כאילו אני חי”.

ומאחר ושמע הקב”ה לתפילתו ולתחינתו של דוד המלך, על-כן ממשיכה הגמרא ואומרת (שם): “אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר”. נמצאנו למדים מכל זה, שכל מי שכותב חידושי תורה על ספר, וישראל לומדים ממנו, הנה גם לאחר שהוא נפטר מהעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ולכן, נמצא שהוא דר בשני עולמות – בעולם הזה ובעולם הבא.

ויש לומר, שזאת כונת חז”ל, באומרים: “גדול הנהנה מיגיעו”. דהינו, מי הוא זה ה”נהנה מיגיעו”? זה המעלה את חידושו, שהם פרי יגיעו בתורה, על ספר (וזה “יגיע כפידך” – שהרי הוא כותבם עם כף ידו). ולכן הוא גדול “מירא שמים” – מזה שירא לכתוב את חידושו מפני שהוא ירא ודאג, שמא אין הם לשם שמים.

על-כן כתוב לגבי “הנהנה מיגיעו”: “אשריך” – בעולם הזה, ו”טוב לך” – לעולם הבא”. שכן, אשריו של אדם שישראל אומרים את חידושו בעולם הזה. שכן, אפילו שהוא כבר נפטר ועבר מן העולם, הנה, שפתותיו דובבות בקבר, וטוב לו בעולם הבא. ועל-כך אמר דוד המלך: רבנו של עולם, יהי רצון מלפניך, ש”אגורה באהלך עולמים” – שגם לאחר פטירתו מהעולם הזה, יהיה נחשב חי בשני העולמות – בעולם הזה ובעולם הבא.

“אלה קרואי העדה, נשיאי מטות אבותם”

על פסוק זה מעיר רש”י: “קרואי העדה” – הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה. פיוצא בכך מציון רבי אברהם אבן עזרא בפרושו, שהתואר “קרואי העדה” נובע מן העובדה “שהעדה לא יעשו דבר עד שיקראום”(=ישראל לא יעשו שום צעד ופעולה, עד שיתיעצו עם החשובים שבקהל).

בענין זה מספרים חסידים: מוסכם היה בין הגאון רבי אליהו מוילנא לבין פרנסי עירו, שאין לקרוא אותו לאסיפות הקהל, אלא בשעה שתעמוד על הפרק תקנה חדשה בעיר.

פעם עמדו פרנסי העיר להתקין תקנה בעירם, שלא לתמוך מקופת הציבור בעניי עיר אחרת, ולעודד את בני המקום שלא להכניס אורחים הבאים מערים אחרות, וזאת כדי להגדיל את התמיכה הנתנת לעניי העיר, שהרי “עניי עירך קודמין” (בבא מציעא עא). מה עשו? כנסו אסיפת קהל, והזמינו גם את רבי אליהו. אמר להם הגאון: הרי הוסכם בינינו שלא תקראוני לאסיפת הקהל, אלא אם כן תעמוד על הפרק תקנה חדשה בעירנו. השיבו לו הפרנסים: אכן, תקנה חדשה עומדת עתה על הפרק, ומיד סחו לפנינו במה המדובר. הטיל בהם הגאון מבט זועם, וקרא: אי לכם פרנסים! תקנה זו שאתם מבקשים להתקין, אינה אלא תקנה ישנה של ארבע ארצות!

תמהו הפרנסים לשמע דברי הגאון, ואמרו: “תקנת ארבע ארצות” אומר רבנו! ככל שידוע לנו, אין זכר לתקנה זו, שאנו באים לתקן, בפנקס התקנות של ארבע ארצות. אמר להם הגאון, בהרמת קול ובגימה של תרעומת: לא נתפונתי כלל ל”ארבע ארצות” שבמינו(=ועד של רבנים ואישי ציבור מרוסיה ומפולין, שהיו מתקנים תקנות חשובות למען הציבור). בדברים שלי על “תקנה ישנה של ארבע ארצות” – המשיך הרב – התפונתי לארבע מדינות שהיו בימי האבות – הלא הן סדום ועמורה, אדמה וצבויים – ומדינות אלו היו הראשונות לתקנה שפלה זו, למנוע דריסת רגל בעריהן לעני הבא מן החוץ... שבת שלום

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי... שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם" (א' א')

על הכתוב: "שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם", דָּרְשׁוּ חֲזו"ל בַּמִּדְרָשׁ (ילקוט שמעוני במדבר): "בְּשַׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְּאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאָמְרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת. סָתֵם פִּיהֶן הַקַּב"ה, (וְ)אָמַר לְהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֹאֲמַר: 'הָבוּ לֵה' מִשְׁפַּחוֹת עַמִּים', כְּשֵׁם שְׁבַנִי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין...".

וְנִתְיַגְעוּ הַמְּפָרְשִׁים לְהַבִּין, מַהִי הַתְּשׁוּבָה שֶׁהַשֵּׁיב הַקַּב"ה לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם – "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם"? וְכִי בְּגִלְל סֵפֶר הַיּוֹחֲסִין שְׁלָחֶם קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה? וְעוֹד, אֵיפֶה מְצִינּוּ שֵׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל סֵפֶר יוֹחֲסִין?

כְּדִי לְיָשֵׁב כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיאַ מַה שֶּׁפָּרַשׁ הַ"קְדוּשָׁת לְוִי" (במדבר ד"ה), עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ (שִׁיר הַשִּׁירִים עַד, ד'), שֶׁבַּתְּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן מְכֻנּוֹת כְּנֶגֶד שְׁשִׁים רְבּוּא שׁוֹרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל – כָּל נִשְׁמָה מְכֻנּוֹת כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת שֶׁבַּתְּוֹרָה. וְכַתֵּב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (וּאֵתְחַנֵּן אוֹפֵן קַפּוֹ), שֶׁעֲנִינָן זֶה נִרְמָז בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא רֹאשִׁי תִיבוֹת: יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת לְתוֹרָה – כְּדִי לְרְמוֹז שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי הַ"מְאֹר עֵינַיִם", הָאוֹמֵר (פֶּרֶשֶׁת חוֹקֵת): "יִדְוַע כִּי שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת לְתוֹרָה, וְכַנְגְדָן יֵשׁ שְׁשִׁים רְבּוּא שׁוֹרְשֵׁי נִשְׁמוֹת... וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה... וְהָאוֹת מְשַׁפִּיעָה עַל הָאָדָם שֶׁפֶע וְחִיּוּת... וְצָרִיף לִידְעָ (=לְדַעַת) כִּי הָאוֹת שׁוֹרָה בְּפֶה הָאָדָם... (וְהִנֵּה יְדוּעַ) (ש') סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁחֲסָרָה מִמֶּנּוּ אוֹת אַחַת (הוּא) פְּסוּל, וְאֵינּוּ נִחְשָׁב לְתוֹרָה, וּמִטַּעַם זֶה, כִּי כָּל אוֹת חֲשׁוּבָה, בְּהַצְטָרֵף כָּלָם יַחַד...".

בְּהַמְשָׁךְ דְּבָרָיו מִבְּאֵר הַ"מְאֹר עֵינַיִם", שֶׁהִטַּעַם לְכַךְ שֶׁמִּשֶׁה רִבְנּוּ נִקְרָא בְּתוֹרָה "מֹשֶׁה סִפְרָא (=סוֹפֵר) רִבְה דְּיִשְׂרָאֵל" (סוּטָה יג'), הוּא מְשׁוּם שֶׁמִּשֶׁה רִבְנּוּ לְמִד כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיךְ לְהִיּוֹת קָשׁוּר וְדְבוּק עִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְלִכֵּן נִמְצָא, שֶׁבְּכַךְ עָשָׂה מֹשֶׁה אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל לְסֵפֶר תּוֹרָה מוֹשְׁלֵם וְכָשֵׁר, שֵׁישׁ בּוֹ אֶת כָּל שְׁשִׁים רְבּוּא הָאוֹתִיּוֹת. וְלִכֵּן, אוֹמֵר הַ"מְאֹר עֵינַיִם", כָּל מִי שְׁחוֹטָא, הָרִי הוּא פּוֹגֵם בְּאוֹתָהּ אוֹת שֶׁבַּתְּוֹרָה שֶׁהוּא מְכֻן כְּנֶגְדָהּ, וְעַל-כֵּן צָרִיף הוּא לְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו עַל-יְדֵי חֲרָטָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ. שְׁכֵן, חֲרָטָה הוּא מְלִשׁוֹן "חֲרָט", דְּהֵינּוּ שְׁיַחֲזוֹר וְיַחֲרוֹט אֶת אוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד נִשְׁמָתוֹ שֶׁנִּפְגְּמָה. וְזֶהוּ הָעֲנִין שֶׁל הַתְּשׁוּבָה – שֶׁצָּרִיף לְהַשִּׁיב אֶת הָאוֹת שֶׁנִּפְגְּמָה בַּחֲזָרָה לְמִקוּמָה.

עַל כֵּן אָמְרוּ חֲזו"ל (שַׁבַּת קָה'): "הָעוֹמֵד עַל הַמַּת בְּשַׁעַת יְצִיאַת (ה)נִשְׁמָה, חֲיִב לְקַרְוַע, הָא לְמָה זֶה דוֹמָה? לְסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׁרָפָה". שְׁכֵן, הִיּוֹת וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא כְּנֶגֶד אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה, הָרִי שְׁכָאֲשֶׁר נִפְטָר אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, הָרִי סֵפֶר הַתּוֹרָה כְּאֵילוֹ נִשְׂרָף (אֶלָּא שֶׁהַקַּב"ה מִבִּיא אָדָם אַחֵר, שֶׁנּוֹלָד בְּמִקוּמוֹ, וּמְשַׁלֵּם אֶת הָאוֹת הַחֲסָרָה).

נִמְצָאנוּ לְמִדִּים מְכָל זֶה, כִּי שָׂרַשׁ נִשְׁמוֹת שְׁשִׁים רְבּוּא יִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁשֵּׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲזו"ל עַל הַפְּתוּב בְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית (ה', א'): "זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם" – דְּהֵינּוּ "זֶה סֵפֶר", הוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה שֵׁישׁ בּוֹ שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת – וְהוּא "תּוֹלְדוֹת אָדָם" כִּי מִמֶּנּוּ יְצָאוּ שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַקְּרוּיִים "אָדָם".

מֵעַתָּה יֵאִירוּ דְּבָרֵי חֲזו"ל בַּמִּדְרָשׁ: "בְּשַׁעָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, נִתְקַנְּאוּ אוֹמוֹת הָעוֹלָם בְּהֵן (=בְּיִשְׂרָאֵל), (וְאָמְרוּ): מָה רָאוּ (יִשְׂרָאֵל) לְהִתְקַרֵּב (אֶל ה') יוֹתֵר מִן (יִתֵּר) הָאוֹמוֹת. סָתֵם פִּיהֶן הַקַּב"ה, (וְ)אָמַר לְהֵן (=לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם): הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם, שְׁנֹאֲמַר: 'הָבוּ לֵה' מִשְׁפַּחוֹת עַמִּים', כְּשֵׁם שְׁבַנִי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין...".

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַקַּב"ה "סָתֵם פִּיהֶן" שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם, כִּינֵן שְׁפִיחָם שֶׁל הַגּוֹיִים סְתוּמִים, כִּי אֵין בְּהֵם שׁוּם אוֹת מְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כְּפִי שֵׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁלָכֵל אַחַת וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אוֹת אַחַת מְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּנָּה הוּא מְקַבֵּל אֶת חִיּוּתוֹ. וְלִכֵּן אָמַר הַקַּב"ה לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם: "הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין שְׁלָכֶם... כְּשֵׁם שְׁבַנִי (יִשְׂרָאֵל) מִבִּיאִין". שְׁכֵן, סֵפֶר הַתּוֹרָה הוּא סֵפֶר הַיּוֹחֲסִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, יְנִיקַת שְׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁשֵּׁים רְבּוּא אוֹתִיּוֹת

בפרשה הקודמת למדנו יסוד גדול וחשוב בעבודת ה' – שצריך כל אחד ואחד לעבוד את ה' בשבע המידות: **חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות**. וצריך כל איש ישראל לתקן ולקדש מידות אלו (דהינו, לעשות צדקה וחסד עם הזולת, לא להתנהג עם הסובבים אותו במידת הגבורה/דין וכו').

וזה ענין ספירת העמר, שבהם אנו סופרים שבעה שבועות, שהם כנגד שבע המידות שהבאנו. וזאת, כדי להגיע לחג השבועות (זמן מתן תורתנו) ולקבל את התורה, כשאנו מתוקנים ומזופכים בשבע המידות הנ"ל. ולכן בכל שבוע יש לתקן מידה אחת – בשבוע הראשון של ימי ספירת העמר יש לתקן את מידת ה**חסד**, בשבוע השני את מידת ה**גבורה**, וכן הלאה. אם כך, צריכים אנו לדעת איך אנו יכולים לתקן את המידות הרעות שבקרבנו בזמן כה קצר? כדי להבין כל זאת, נקדים להביא את הפתוב בפרקי אבות (ב', ט'): "חמשה תלמידים היו לו, לרפן יוחנן בן זכאי... אמר להם: צאו וראו איזוהי דרך ישרה (=מהי המידה הטובה ביותר) שידבק בה האדם... רבי אלעזר אומר: **לב טוב**. אמר להם (רפן יוחנן בן זכאי): רואה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם...". ופרש רבנו עובדיה ברטנורא: "לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות, והוא המקור שממנו נובעות כל הפעולות (=המידות)".

ומאחר והלב הוא שרש כל המידות, לכן תכלית האדם בעולם הנה היא להשליט את הנשמה שבמח על הלב, המפעיל את איברי הגוף לעשות מעשה. כפי שאומר האר"י הקדוש (שער הפנונת דרוש א' לפסח), שתכלית עבודת האדם היא להגיע למדרגת "מח שליט על לב". שהרי, המח הוא משכן הנשמה הקדושה ושרש המחשבה והדעת, ושם אין שום תשוקה ותאוה לדברים הגשמיים.

ועוד כתוב בספרים הקדושים, שעיקר תפקיד המח שהוא משכן הנשמה, ללמד ולהשפיל, והוא אף מזהיר את האדם להתרחק מן הרע ולהתקרב לטוב. לעומת זאת, הלב, שהוא שרש המעשה, נוטה יותר לרע, לתאות ולהמרינות של העולם הזה. לכן, כאמור, תפקיד האדם הוא "להמליך" את המח על הלב, כדי שיוכל האדם לשלוט ולהכניע את תאות לבו, ולא יבוא לידי חטא, חלילה.

וזהו שאמרו חז"ל: "רשעים מלאים חרטה" – כי מצד הידיעה שבמח הם יודעים שאסור לעשות עבירות. אלא שנמשכים הם לעשות דברים רעים מחמת נטית לבם, שנוטה לרע. על-כן, תפקיד האדם הוא, כאמור, להמליך את המח ולהשליטו על הלב. (ויש לתת בזה רמז וסימן, שבכל מעשה שהאדם רוצה לעשות הוא צריך לזכור תמיד את ראשי התיבות של "מעשה" – מח שליט על הלב).

והנה, מבואר בספרים הקדושים, שעל-ידי חכמת התורה מזופכים את הנשמה שבמח, ששם משכן הדעת והחכמה. ואולם, צריך לדעת, שאין זה מספיק לזכך את המח שבראש. שהרי, אם הלב, שהוא כאמור שרש כל המידות, אינו מזופך כראוי, כי אז לא יוכל האדם להיות בבחינת "מח שליט על לב", שהרי, אפילו אם מחמת חכמת התורה שבמח ידע האדם את החובה המוטלת עליו בקיום התורה והמצוות, הנה המח לא יוכל לבצע בפועל את רצון הנשמה (=תורה ומצוות), מכיון שהלב, המקולקל והמושחת במידות רעות, יעמוד בדרך.

ולכן צונו ה' יתברך, לפני קבלת התורה, לעשות הכנה ב-מט' ימי הספירה – לזכך את המידות שבלב – כדי שעל-ידי קבלת התורה בחג השבועות נוכל לזכך את המח, שיהיה בבחינת "מח שליט על לב".

ולכן, אומר ה"בני יששכר", זהו גם הטעם לכך שהקב"ה נתן לנו מט'(49) ימי ספירה בין פסח לעצרת. שכן, מט'(49) הוא כמנין "לב טוב"(49). ורמז לנו הקב"ה בכך, שהעבודה שלנו בימים אלו היא לזכך את המידות שלנו, כדי שנהיה בבחינת "לב טוב" – כהכנה לקבלת התורה הקדושה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

הסיפור הוא לכבוד יום ההילולא של הרה"ק רבי זאב וולף (ולולה) זיע"א, בעל "אור המאיר", שחל ב-ה' סיון)

כאשר הגיעה שעתו של הרה"ק, בעל ה"אור המאיר", להסתלק מן העולם (ערב חג השבועות), שכב הוא במיטתו ופניו אל הקיר. נכנס תלמידו הרה"ק רבי שניאור מפסס טוב לבקרו. הפנה ה"אור המאיר" את ראשו ושאל: "האתה זה שניאור?" ענה לו תלמידו: "כן". אמר לו ה"אור המאיר": שמע נא תלמידי, ימים קשים יבואו על ישראל לפני ביאת המשיח, ואז יצטרכו אפילו אנשים שכמוני וכמוך להתבודד בפינה ולערוך חשבון-נפש, האם אמונתם כנה, או חלילה לא. ואם הם מאמינים בלב שלם, בלי פקפוק, שיש בורא עולם, שהוא אדון הכל. שאלו רבי שניאור: רבי, ומה אתה מיעץ לעשות? השיב לו ה"אור המאיר": העצה היא לפרסם בין הבריות שאני אמרתי זאת מראש. וכך סים ה"אור המאיר" את דבריו, ולא עברו כמה רגעים עד שהחזיר את נשמתו ליוצרו. זכותו תגן עלינו אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרֹשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹן"

על הכתוב, "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל..." , אומר "כִּסּא הַרְחֻמִּים": נִרְאָה, לְעֲנִיּוֹת דַּעְתִּי, שֶׁזֶה מְרִמּוֹ עַל עֲנִיּוֹת אֲמֵן. שְׂכֵן, יֵשׁ לְדַעַת, שְׂצָרִיךְ הָאָדָם לִזְמַר "אֲמֵן" בְּנַחַת, וְלֹא יַעֲנֶה הָאָדָם "אֲמֵן" חֲטוּפָה, אֲלֵא יֹאמֵר לְאֵט וּבְמַתִּינּוֹת "יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמָא וּלְעֵלְמֵי עֲלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ", כְּמוֹנָה מְרַגְלִיּוֹת. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעֲנִיָּן זֶה מְאֹד. וְעַל-כֵּן רוֹמְזוֹ הַכָּתוּב "בְּיִשְׂרָאֵל" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּעֲנִיּוֹת אֲמֵן יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא. וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חו"ל בַּמִּדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבִּי עֲקִיבָא א', ז'): "פְּתַחוּ שְׁעָרִים, וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים, אֵל תִּקְרִי 'שׁוֹמֵר אֲמוּנִים', אֲלֵא שְׁהוּא אֹמֵר 'אֲמֵן'. שְׁבִשְׁבִיל 'אֲמֵן' אֶחָד שְׁעוֹנִים רְשָׁעִים מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, מַעְלִין אוֹתָם (מִשָּׁם)... (שְׂכֵן) לְעֵתִיד (לְבֹא) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּגֵן עֵדֶן וְדוֹרֵשׁ בָּהּ, וְכָל צְדִיקֵי עוֹלָם יוֹשְׁבֵינִי... וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹרֵשׁ לְפָנֵיהֶן טַעֲמֵי תוֹרָה חֲדָשָׁה, שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַן לָהֶם עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ. וְכִיּוֹן שְׁמַגִּיעַ לְהַגְדָּה, עוֹמֵד זְרוּבָבֵל בֶּן שְׂאֵלְתִיאל עַל רַגְלָיו, וְאֹמֵר 'תִּתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ', וְקוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ. וְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹנִין וְאֹמְרִים 'אֲמֵן'. וְאִף רְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְצְדִיקֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם שְׁנֹשְׁתִּירוּ בְּגִיהֵנוּם, כְּלָן עוֹנִין וְאֹמְרִים 'אֲמֵן' מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, שְׁנֹאֲמָר: 'וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים' – עַד שְׁנִתְרַעַשׁ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִשְׁמָעִים קוֹל דְּבַרְיָהֶם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְשַׁאֵל עֲלֵיהֶם וְאֹמֵר: מַה קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל שְׁשִׁמְעֵתִי?"

מְשִׁיבֵינִי מְלֹאכֵי הַשֶּׁרֶת וְאֹמְרִין לְפָנֵינוּ: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְצְדִיקֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שְׁנֹשְׁתִּירוּ בְּגִיהֵנוּם, וְשְׁעוֹנִין 'אֲמֵן' מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם. מִיַּד מִתְגַּלְגְּלִין רַחֲמֵינוּ בְּיוֹתֵר... בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נוֹטֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִפְּתַחוֹת שֶׁל גִּיהֵנוּם, וְנוֹתֵן לְגַבְרִיאֵל וְלְמִיכָאֵל, בְּפָנֵינוּ כָּל הַצְּדִיקִים כְּלָן, וְאֹמֵר לָהֶן: לְכוּ וּפְתַחוּ שְׁעָרֵי גִיהֵנוּם, וְהַעֲלוּ אוֹתָם מִתּוֹךְ גִּיהֵנוּם, שְׁנֹאֲמָר (ישעיה כו ב'): 'פְּתַחוּ שְׁעָרִים, וְיָבֹא גוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים'. מִיַּד הוֹלְכִים גַּבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל, וּפּוֹתְחִין אַרְבָּעִים אֶלְפֵי שְׁעָרֵי גִיהֵנוּם, וּמַעְלִים אוֹתָם (מִשָּׁם)... (ו) גַּבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה תוֹפְסִין בְּיָדוֹ (שֶׁל) כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן, וּמַעְלִין אוֹתָן כְּאֵדָם שְׁהוּא מְקִים אֶת חֲבֵרוֹ וּמַעְלָהוּ בְּחֻבֵל מִתּוֹךְ הַבּוֹר, שְׁנֹאֲמָר (תהילים מ' ב'): 'וְיַעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מְטִיט הַיּוֹן'. וְגַבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל עוֹמְדִין בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְרוֹחֲצִין אוֹתָן, וְסָכִין אוֹתָן (=אֶת הַרְשָׁעִים), וּמְרַפְּאִים אוֹתָן מִמְּכּוֹת גִּיהֵנוּם, וּמְלַבִּישִׁין אוֹתָן בְּגָדִים נְאִים וְטוֹבִים, וְתוֹפְסִין בְּיָדָם, וּמְבִיאִין אוֹתָם לְפָנֵי הַקַּב"ה. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "בְּיִשְׂרָאֵל" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת: לְעֵלוֹת בְּזִכּוֹת אֲמֵן יְהִי שְׁמֵהּ רַבָּא...".

וּמוֹסִיף "כִּסּא הַרְחֻמִּים" וְאֹמֵר: "מִבְּנֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה" – רֵאשִׁי תִיבּוֹת "שְׁמַע", שְׁרוֹמְזוֹ עַל שְׁחִרְיָה, מְנַחָה, עֲרַבִּית, וְכֵן לְ-שֶׁלֶשׁ עֲשָׂרֵה מִידוֹת (הַרְחֻמִּים), שְׁבִזְכוֹת אֵלֹהֵינוּ וְעֲנִיָּן ה' אֲמֵן יָבֹא הַגּוֹאֵל, וְיִנְצְלוּ הַרְשָׁעִים מִהַגִּיהֵנוּם. וּבְכָלֵם גַּם קִרְחַ וְעֵדוֹתוֹ, שְׁבִזְכוֹת שְׁלֶשֶׁת בְּנֵי הַנְּאֻמָּנִים שֶׁל קִרְחַ (אֲסִיר, אֶלְקָנָה וְאַבְיָאֶסֶף) יִזְכּוּ גַם הֵם לְעֵלוֹת מִהַשְּׁאוּל, וְלִקְיָם אֶת מְאָמְרָ חו"ל בְּגַמְרָא (סנהדרין קד'): "בְּרָא מְזַכָּה אֲבָא" (=הֵבֵן מְזַכָּה אֶת אֲבִיו).

(יְדוּעַ שְׁבַנֵי קִרְחַ תִּזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, כְּפִי שְׁכָתוּב בְּתוֹרָה (בַּמִּדְבָּר כו', יא'): "וּבְנֵי קִרְחַ לֹא מִתּוֹ". וְרִשׁ"י מְבָאֵר: "הֵם (בְּנֵי קִרְחַ) הָיוּ בְּעֵצָה תַחֲלִילָה – וּבְשַׁעַת הַמַּחְלוּקָתָהּ הִרְהָרוּ תִשׁוּבָה בְּלָבָם, לְפִיכֵךְ נִתְבַּצֵּר לָהֶם מְקוֹם גְּבוּהָ (בְּתוֹךְ הָאֲדָמָה)... וְיָשְׁבוּ שָׁם". (וְלֵאחֵר מִכֵּן יֵצְאוּ מִשָּׁם וְהִקְיָמוּ מִשְׁפָּחָה).

וְאִיךְ יַעֲלֶה קִרְחַ, שְׁנִבְלָע בְּאֲדָמָה? אָמְרוּ חו"ל, שְׁכַשְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, "טְבָעוּ בְּאַרְץ שְׁעָרִיָּה" (איכה ב', ט). דְּהִינּוּ, הַשְּׁעָרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ טְבָעוּ בְּאַרְץ, וְנִגְנְזוּ לְעֵתִיד לְבֹא. עַל-כֵּן אָמְרוּ בְּנֵי קִרְחַ "מְזֻמּוֹר לְאֶסֶף אֱלֹהִים בְּאוֹ גוֹיִם בְּנַחֲלַתָךְ טְמָאוּ אֶת הַיִּכַּל קְדוֹשְׁךְ".

וְהָרִי, לְכֹארוֹהָ הָיָה צָרִיךְ לְהַגִּיד "קִינָה לְאֶסֶף..." עַל שְׁנַחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא "מְזֻמּוֹר לְאֶסֶף". אֲלֵא, מְשַׁל לְשַׁפְּחָה שְׁהִלְכָה לְשֹׂאוֹב מַיִם מִן הַבּוֹר, וְהָיָה בְּיָדָהּ כְּלֵי חֶרֶס, וְנִפְלָל לָהּ הַכְּלֵי לְעַמְּקַת הַבּוֹר, וְהָיָה אוֹתָהּ שְׁפָחָה עוֹמְדָת וּבוֹכָה. פְּתָאוּם רֵאֲתָהּ, שְׁבָאָה הַשְּׁפָחָה שֶׁל הַמְּלָךְ, וְכְלֵי זָהָב בְּיָדָהּ, כְּדֵי לְשֹׂאוֹב מַיִם, וְגַם מִיָּדָהּ נִפְלָל הַכְּלֵי.

מִיד הַתְּחִילָה הַשְּׂפָחָה הָרֵאשׁוֹנָה מְרַקְדֶת מֵתוֹךְ שְׂמֻחָה, וְצוֹחֶקֶת. אֲמָרָה לָהּ שְׂפַחַת הַמֶּלֶךְ: לָמָּה אַתְּ מְרַקְדֶת? עֲנֵתָה לָהּ: מִי שִׁבּוֹא לְשָׁלוֹת מִן הַבּוֹר אֶת כָּלִי הַזֶּהב שְׁלִי, יוֹצֵיא גַם אֶת כָּלִי הַחֶרֶס שְׁלִי.

וְלָכֵן אָמַר אָסָף "מִזְמוֹר", וְלֹא "קִינָה". שָׁכַן, בְּתַחֲלִילָה חָשַׁב אָסָף, "מִי יוֹכַל לְהוֹצִיא אֶת אָבִי, קֶרֶחַ, מֵתוֹךְ הַגִּיְהוֹנוֹם? שְׁהָרִי הוּא וְכָל עֲדָתוֹ בְּלוּעִים שָׁם". אוּלָם, כְּאִשֶּׁר נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְ"טָבְעוּ בְּאַרְץ שְׁעָרֵיהָ", אָמַר אָסָף: "עֲתָה, וְדָאִי שֶׁהִקְבֵּה בּוֹנֵה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וּמוֹצִיא הַשְּׁעָרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁטָּבְעוּ בְּאַרְץ. אוֹ אֲזַי תִּפּוֹס אָבִי, קֶרֶחַ, בְּשְׁעָרִים אֱלוֹ, וַיַּעֲלֶה אֹתָם לְמַעְלָה". וְעַל-כֵּן, אֹמֵר "כֶּסֶף הַרְחָמִים", רוֹמֵז הַכְּתוּב: "מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה". "מִבֶּן", רֵאשִׁי תִיבוֹת מְזוֹת בְּנִים וְנֶאֱמָרִים, שֶׁהֶאֱמִינוּ בְּמִשָּׁה וַחֲזָרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה, וְהִתְבַּצֵּר (=נִשְׁמַר) לָהֶם מְקוֹם. בְּזִכּוֹת זֶה יַעֲלֶה קֶרֶחַ עִם הַ"שְּׁעָרִים" (אוֹתִיוֹת "עֲשָׂרִים"), וַיַּעֲלֶה מַעְלָה וּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל".

"וְהַחֲנִים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְלֵ מוֹעֵד מִזְרַחָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו"

עַל הַכְּתוּב, "וְהַחֲנִים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְלֵ מוֹעֵד מִזְרַחָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו", פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל, שֶׁשְׂכָנָיו שֶׁל מִשָּׁה רִבְנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הָיוּ שְׁבִטֵי **יִשָּׁשְׁכָר וְזַבּוּלוֹן**. וְכִיּוֹן שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ הָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה, נַעֲשׂוּ אִף הֵם גְּדוּלִים בְּתוֹרָה, כִּיּוֹן שֶׁ"טוֹב לְצַדִּיק – טוֹב לְשָׂכְנוֹ". כְּמָה חָשׁוּב וּכְדָאִי לְהִתְקַרֵּב וּלְגוֹר לְיַד חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, הַשְּׁבִטִים הַלְלוּ (= **יִשָּׁשְׁכָר וְזַבּוּלוֹן**) הָיוּ בְּטַבְעָם וּבְמִזְגָם כְּכֹל יֵתֵר הַשְּׁבִטִים. וּמַחֲמַת מָה זָכוּ וְנִתְעַלּוּ עָלֵיהֶם לְהִיּוֹת גְּדוּלִים בְּתוֹרָה? הַסִּיפָה הִיא אַחַת וַיַּחֲדָה: "כִּיּוֹן שֶׁהָיוּ הַשְּׂכָנִים שֶׁל מִשָּׁה רִבְנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה". לְפִי זֶה, מָה שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁ"תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה מְגִדֶּלֶת וּמְרוֹמְמַת אֶת הָאָדָם עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים", יוֹצֵא אֶפְסוֹ, שֶׁלֹּא רַק הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה זוֹכֵה לְכֶךָ, אֲלֹא אִף שְׂכָנָיו (שֶׁל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה) זוֹכִים בְּזִכּוֹתוֹ.

וּמַעֲשֵׂה הָיָה בְּעִיר וּוְלוֹז'יִן בְּאִישׁ צִיבוֹר בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק, שֶׁהָיָה סוֹחֵר לְפָרָנְסָתוֹ, וּמִיָּדֵי פַעַם נָסַע לְצוֹרְךָ מִסְחָרוֹ מִחוּץ לְגַבּוּלוֹת רוֹסִיָּה. זָכָה אוֹתוֹ אָדָם לְאִשָּׁה חֲכָמָה וְטוֹבַת יָלֵב, שֶׁפָּנְתָה אֵלָיו לְפָנַי אַחַת מִנְסִיעוֹתָיו, וְאָמְרָה לוֹ: "בְּעַלִּי הַיָּקָר, בְּקִשָּׁה לִי אֵלֶיךָ, אִךְ אֲנִי, אֵל תְּשִׁיבֵנִי רִיקָם!!!". "מָה בְּקִשְׁתְּךָ?" שָׂאֵל ר' יִצְחָק. "כִּיּוֹן שֶׁיְדוּעַ לְךָ, שֶׁמַּחֲמַת יָקָר הוֹצָאוֹת הַדְּפוּס, אֵין לְהַשִּׁיג ש"ס שְׁלֵם בְּעִירְנוּ, אֲזַי אֲנִי מְמַךְ!! תִּקְנֶה בְּבִקְשָׁה ש"ס שְׁלֵם בְּנִסְיַעְתְּךָ זֶה, וְאֲנִי נִפְרָסֵם בְּעִיר, שֶׁאֲפָשֶׁר לְבוֹא וּלְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּבֵיתְנוּ. וּבּוֹדָאִי, שֶׁכְּאִשֶּׁר יְבוֹאוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים לְבֵיתְנוּ, יְבִיאוּ עִמָּם בְּרָכָה, וְנִזְכָּה לְבָנִים תַלְמִידֵי חֲכָמִים" – עֲנָתָה רַעֲיָתוֹ. "אֲעֲשֶׂה כְּרִצוֹנְךָ" – עָנָה בְּעִלָּה, וַיַּצֵּא לְדַרְכּוֹ. וּבְאַמְתָּ, חֲזַר לְבֵיתוֹ עִם ש"ס שְׁלֵם, מִפּוֹאֵר וַיָּקָר מְאֹד. וּמִיד הַתְּפָרְסֵם בְּעִיר, שֶׁבְּבֵיתוֹ שֶׁל ר' יִצְחָק יֵשׁ ש"ס שְׁלֵם. וְנִהְרָו אֵלָיו תּוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּהַמוֹנֵיהֶם, וּבִינֵיהֶם תַלְמִידֵי חֲכָמִים חֲשׁוּבִים, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּמַלְחַמְתָּה שֶׁל תּוֹרָה בְּחֶדֶר הַסְּפָרִים. וְהִיתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל ר' יִצְחָק עוֹמְדָת וּמְכַבֶּדָת אוֹתָם בְּשִׂתְיָה חֲמָה.

גַּם רַב הָעִיר, הַגָּאוֹן בְּעַל הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה", הָיָה נוֹהֵג לְבוֹא לְבֵיתָם, וּלְלַמּוֹד בְּש"ס הַיְחִיד הַנִּמְצָא בְּעִיר. בְּאַחַת הַפְּעָמִים, כְּשֶׁרָאָתָה בְּעַלְת הַבַּיִת אֶת טְרַחְתּוֹ שֶׁל רַב הָעִיר, פָּנְתָה אֵלָיו וְאָמְרָה: "כְּבוֹד הָרַב!!! אֲנִי, אֵל תְּטָרִיחַ אֶת עֲצָמְךָ אֵלֵינוּ. אֲלֹא, בְּכָל פַּעַם שֶׁהֵנֶךָ צָרִיךְ לְאַחַת הַמְּסַכְּתוֹת, שֶׁלַח נָא שְׁלִיחַ אֵלֵינוּ, וְאַתָּן לוֹ אֶת הַמְּסַכְּתָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, (כְּדִי) שֶׁתִּלְמַד בָּהּ". שְׂמַח מְאֹד הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה" עַל הַצָּעָתָה הַנְּדִיבָה, וּמִיד בְּרָכָה, וְאָמַר לָהּ: "הִנְנִי מְבָרְכְךָ, שְׂאֲבִינוּ שְׁבַשְׂמִים יִתֵּן לְךָ שְׁנֵי בְּנִים: הָאֶחָד יִזְכָּה לְהַפִּיץ אֶת הַש"ס בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵילוֹ הַשְּׁנֵי יִהְיֶה בְּקִי בְּכָל הַש"ס בְּעַל-פֶּה, וְלֹא יִצְטָרֵךְ אֶפִּילוֹ לַעֲיֹן בּוֹ". "אָמֵן" – עֲנָתָה הָאִשָּׁה בְּשִׂמְחָה רַבָּה, כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה וּבְטוֹחָה שְׁבָרְכָה זֶה תִּתְקִים בָּהּ.

וּבְאַמְתָּ, הַתְּקִימָה בְּרַכַּת הַ"שְּׂאֲגַת אַרְיָה" בְּמִלּוּאָה, וְנוֹלְדוּ לְרַבִּי יִצְחָק וְלְאִשְׁתּוֹ שְׁנֵי בְּנִים. וּמִי הֵם שְׁנֵי בְּנִים אֵלָיו? הָאֶחָד יְדוּעַ וּמְפוֹרָסֵם בְּשֵׁם רַבִּי חַיִּים מוּלוֹז'יִן, שֶׁיָּסַד אֶת יְשִׁיבַת וּוְלוֹז'יִן הַמַּעֲטִיָּה, וְהַפִּיץ מִמֶּנָּה תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁנִי, אַחִיו הַיְדוּעַ, רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן מוּלוֹז'יִן, שֶׁהָיָה בְּקִי עֲצוּם בְּכָל הַתְּלַמוּד, שְׁמוֹרוֹ וְרַבּוֹ, הַגָּאוֹן מוּלִילָנָא, הָיָה מְחַבְּבּוֹ מְאֹד, וַיִּקְרָאוּ "זְלַמֵּן שְׁלִי".

יְהִי רִצּוֹן, שֶׁנִּזְכָּה כְּלָנוּ לְכַבֵּד בְּמִאֵד מְאֹד אֶת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ, וַיִּזְכְּנוּ ה' שְׁנַתְּבָרֵךְ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה, אָמֵן וְאָמֵן. (ע"פ הָרַב מִשָּׁה יִזְדִּי, "עֲמוּדֵי הַשְּׁלוֹם").

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגַד סָבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד יַחְנוּ" (ב' ב')

בַּסֵּפֶר הַקְּדוּשׁ "אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" להֵרָה"ק מֵאַפְטָא זִיע"א, מוֹבָא מְדַרְשׁ פְּלִיאָה עַל הַכְּתוּב בַּפְּרָשְׁתָּנוּ: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם" – אֵל תִּקְרִי 'בְּאֵתֶת', אֵלָּא בְּאוֹתִיּוֹת, לְפִיכָךְ אָמַר בַּלְעָם: 'מָה אָקֹב לֹא קָבָה אֵל'". וְתִמְהוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים עַל מְדַרְשׁ זֶה הַפְּלֵא וּפְלֵא: וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין "אוֹתוֹת" לְאוֹתִיּוֹת? וְאִיךְ מִתְקַשֵּׁר הַדְּבָר לְדְבָרֵי בַלְעָם הַרְשָׁע "מָה אָקֹב לֹא קָבָה אֵל"?

וּבֵאֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" אֵת כּוֹנֵת הַמְּדַרְשׁ עַל-פִּי דְבָרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי הַרַמ"ע מִפְּאַנּוּ ז"ל, בַּסֵּפֶר "עֲשָׂרָה מֵאַמְרוֹת": הִנֵּה, אוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל", כְּתוּב בְּתוֹרָה שְׁ-יב' שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ חוֹנִים מִסָּבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם, שְׁלֹשָׁה שְׁבִטִים מִכָּל צֶדֶד. לְצַד מְזֻרַח חֲנָה מְחַנְּה יְהוּדָה, וְעִמּוֹ יִשְׁשֹׁכָר וּזְבוּלוֹן. לְצַד תִּימָן (=דְרוֹם) חֲנָה מְחַנְּה רְאוּבֵן, וְעִמּוֹ שְׁמַעוֹן וְגַד. לְצַד יָמָה (=מְעַרְב) חֲנָה מְחַנְּה אֶפְרַיִם, וְעִמּוֹ מְנַשֶּׁה וּבְנֵימִין, וְלְצַד צְפוֹן חֲנָה מְחַנְּה דָן, וְעִמּוֹ אֲשֶׁר וּנְפֹתָלַי.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל": לְכָל מְחַנְּה הָיָה דְגָל יַחְדָּי מְשֻׁלוּ, כְּפִי שְׁכַתּוּב: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתֶת לְבֵית אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּגַד סָבִיב לְאַהֲל מוֹעֵד יַחְנוּ".

וְהִנֵּה, אוֹמֵר הַרַמ"ע מֵאַפְטָא, עַל דְּגָל מְחַנְּה יְהוּדָה הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַרַאשׁוֹנוֹת שֶׁל הָאָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְ-יַעֲקֹב, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת "אִי". עַל דְּגָל מְחַנְּה רְאוּבֵן הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁנִיּוֹת שֶׁל הָאָבוֹת – "בְּצַע" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). עַל דְּגָל מְחַנְּה אֶפְרַיִם הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הַשְּׁלִישִׁיּוֹת שֶׁל הָאָבוֹת "רַחֵק" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). וְעַל דְּגָל מְחַנְּה דָן הָיוּ חֲקוּקוֹת הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁל הָאָבוֹת, שֶׁהֵן "מִקֵּב" (אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב). וְאֵילוֹ הָאוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם שְׁנִשְׁאַרָה, הֵיטָה פּוֹרַחַת מְעַל כָּל הַמְּחַנּוֹת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם.

אִם כֵּן, וְאוֹתִיּוֹת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים הָיוּ חֲקוּקוֹת עַל הַדְּגָלִים, נִשְׁאַלֶת הַשְּׁאֵלָה, מָה הֵיטָה תְּכֵלֶת הָאוֹת ה', שֶׁלֹּא הֵיטָה חֲקוּקָה בְּדְגָלִים, אֵלָּא פְּרֻחָה מְעַל כָּל הַמְּחַנּוֹת?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַרַמ"ע מֵאַפְטָא, בְּשֵׁם הַרַמ"ע מִפְּאַנּוּ: לֹא לְחִינָם הֵיטָה פּוֹרַחַת הָאוֹת ה' מְעַל כָּל הַמְּחַנּוֹת. שְׁכּוֹן, בָּאוֹת ה' הָיוּ שְׁלֹשׁ סְגוּלוֹת טוֹבוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל.

הַסְּגוּלָה הַרַאשׁוֹנָה הֵיטָה, שֶׁהִיא הִגָּנָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל מִקְּלָלַת בַּלְעָם הַרְשָׁע. הַסְּגוּלָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא שְׁמִמְנָה נִתְּבָרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁפְעַ רַב שֶׁל פְּרֻחָה. וְהַסְּגוּלָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הָאוֹת ה' הִיא, שְׁנִתְּבָרְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבָנִים זְכָרִים.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַרַמ"ע מֵאַפְטָא, שֶׁעַל שְׁתֵּי הַסְּגוּלוֹת – הֵן הַפְּרֻחָה הַטוֹבָה וְהֵן הַבָּנִים הַזְּכָרִים – רוֹמֵז לָנוּ הַפְּסוּק בְּתוֹרָה (בְּרַאשִׁית מוֹ, כֵּג): "הֵא לָכֶם זֶרַע...". – כְּלוּמָר, מֵהָאוֹת ה' יֵשׁ לָכֶם זֶרַע – הִיא הַתְּבוּאָה הַרוֹמֵזֶת לְפְרֻחָה.

וְכֵן "הֵא לָכֶם זֶרַע...". – יֵשׁ לָכֶם זֶרַע שֶׁל קִימָא, כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּתוֹרָה: "כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע".

וְלָכֵן, אוֹמֵר הַרַמ"ע מֵאַפְטָא, מִכִּיּוֹן שְׁכָךְ, וְהָאוֹת ה' מְסוּגְלַת לְבָנִים – לָכֵן, בְּכָל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הָאֵמֶהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת יֵשׁ אֵת הָאוֹת ה' (שְׁרָה, רַבְקָה, וְלֵאָה). וְאֵילוֹ רַחֵל, שֶׁבְּשִׁמָּה אֵין אֵת הָאוֹת ה', לֹא יְכַלָּה לְלָדֶת, עַד שְׁאִמְרָה לְיַעֲקֹב (בְּרַאשִׁית כֵּט, ג'): "הִנֵּה אֲמַתִּי בְּלָהָה בָּא אֵלַיָּה וְתִלְדַּ עַל בְּרַפִּי וְאַבְנָה גַם אֲנִכִּי מִמֶּנָּה". דְּהִינּוּ, מֵהָאוֹת ה' שֶׁל בְּלָהָה, אֲתִבְרַךְ גַּם אֲנִי, וְתִהְיֶה לִי הַסְּגוּלָה לְלָדֶת.

(וְנִרְאָה שְׁכּוֹנֵת הַרַמ"ע מֵאַפְטָא הִיא כְּדְבָרֵי הָאֵר"י ז"ל, שֶׁכָּתַב בְּלִיקוּטֵי תוֹרָה (פְּרִשְׁת וִיצָא), שֶׁבְּשֵׁם בְּלָהָה יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת ה' – אַחַת בְּשִׁבְלָה עֲצָמָה, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשִׁבְלֵי רַחֵל. וְלָכֵן אִמְרָה רַחֵל "וְאַבְנָה גַם אֲנִכִּי מִמֶּנָּה", דְּהִינּוּ שְׁאִתְּבָרְךְ גַּם אֲנִי מֵהָאוֹת ה' הֵיטָה שִׁישׁ לְבָלָהָה).

וְאוּלָּם, אוֹמֵר הַ"אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל", יֵשׁ לְשְׁאוֹל: הֲלֹא בְּשִׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, הָאוֹת ה' קוֹדֶמֶת לְאוֹת מ'. וְאִם הוֹלְכִים לְפִי

סדר האותיות בשמות האבות, היה ראוי שבדגל מחנה דן יהיו חקוקות האותיות "הקב" (אברהם יצחק יעקב), והאות מ' תהיה פורחת באויר. ומדוע היו חקוקות האותיות "מקב", והאות ה' היא הפורחת באויר?
 ותרץ ה"אוהב ישראל", שהאותיות "הקב" הן אותיות "קבה" (= שהוא לשון קללה), ולכן היה חקוק "מקב" – שכן, הקב"ה לא רצה שיופיעו אותיות של קללה ("הקב") בדגל השבטים.
 על-פי האמור מבאר ה"אוהב ישראל" את כונת המדרש: "איש על דגלו באת לבית אבתם – אל תקרי 'באתת', אלא באותיות, לפיכך אמר בלעם: 'מה אקב לא קבה אל'". דהינו, האותיות של האבות היו חקוקות על הדגלים. וראה בלעם הרשע, שבדגל של דן שנה הקב"ה את סדר האותיות של אברהם, והקדים את האות ס' לפני האות ה', כדי שלא יופיעו על דגל השבטים האותיות "קבה", שהוא לשון קללה – לפיכך אמר בלעם: "מה אקב לא קבה אל". אמר בלעם הרשע: אם הקב"ה שנה את סדר האותיות כדי שלא יופיעו אותיות "קבה" בדגלים, איך אני יכול לקוב (=לקלל) את ישראל? (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"והקרבתם מנחה חדשה לה" – ראשי תיבות "לחם"

אומרים חז"ל, בכל חג שבועות, "זמן מתן תורתנו", שהוא יום הדין של מתן תורה, באים המלאכים לבדוק אם אכן מוצדק היה למסור את התורה לישראל, ולא להם, מלאכי מעלה. והנה, אם לא עמלו ישראל חלילה בתורה, ולא גילו חידושי תורה פראוי, הרי זה גורם כפיכול לחילול ה' גדול. שכן, המלאכים באים אז בטענה לפני הקב"ה, מדוע מסרת את התורה לישראל, ולא לנו מלאכי מעלה?
 לכן צוה הקב"ה בשבועות "הקריבו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פרות שבאילן". כלומר, הביאו לפני "שתי הלחם", שהם רמוז ל- "לחם מן השמים", שהוא חלק התורה שמסר לנו הקב"ה מן השמים בהר סיני, ו"לחם מן הארץ", שהוא חלק התורה שאנו מגלים מידי יום ביומו כאשר אנו עמלים בתורה.
 וכאשר אנו מניפים את "שתי הלחם" לפני ה' – הרי הם בבחינת "ביכורים" לפניו יתברך, להודות לו ולהללו על שנתן לנו את התורה/הלחם מן השמים, ועל שתנן אותנו לחכמה בינה ודעת, כדי לחדש חידושים בתורה/בלחם מן הארץ. ועל-ידי כך מתכפר לישראל, והם יוצאים זכאים בדין, ומתברכים בשפע רב טוב של אור תורה למשך כל השנה. וזאת, כדי שיוכלו שוב לשלב בין "לחם מן השמים" לבין "לחם מן הארץ" – על-ידי עמל התורה. וזהו שכתוב בתורה (ויקרא כג, טז): "וספרתם לכם ממחרת השבת...חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה". ורמוז הפתוב: **"והקרבתם מנחה חדשה לה" – ראשי תיבות "לחם", וכן "לחמו".** דהינו, לרמוז על הלחם – "לחם מן השמים" ו"לחם מן הארץ" – היא התורה הקדושה, שצריך להתיגע ולעמול בה, ולחדש בה חידושי תורה, כמו שכתוב "לכו לחמו בלחמי".

והנה כדי להגיע לשלימות בתורה, שפידוע יש בה נ' (=50) שערים, צריך להתיגע בתורה תדיר, ועל ידי כך נזכה לחמישים שערי בינה, כנרמז בסופי התיבות "והקרבתם מנחה חדשה לה" – גמטריה נ' (=50). כדי לעשות נחת רוח לה' (כמו שמסתים הפסוק) "מנחה חדשה לה", "מנחה" שזה לשון נחת.
 ויש עוד לומר שהנה "לחם" בגמטריה 78. והיות ואנו עוסקים ב"שתי הלחם", אנו מגיעים ל-156 – גמטריה "יוסף" – להראות, כי מי שעוסק תדיר ב"שתי הלחם" הוא בבחינת "צדיק", כמו שנקרא יוסף (משלי "כה):
"צדיק יסוד עולם". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"עם תורתם בלבם"

כאשר היה הגאון רבי זלמן מוילנא זצ"ל כבן עשרים וארבע, כבר היו חרוטים על לבו ושגורים בעל-פה על לשונו כל ספרי התנ"ך, מראשם עד סופם, עם תרגום אונקלוס ויונתן בן עוזיאל, ותרגום ירושלמי, הש"ס הבבלי והירושלמי, ספרא ספרי ומכילתא, רי"ף, כל ספרי הי"ד החזקה להרמב"ם, ילקוט שמעוני, סדר העולם, זהר ותקוני זהר – כלם כהויתם, עם דקדוק הפרשיות הפתוחות והסתומות, הקרי והפתיב, ובכלם דרש תילי תילים של הלכות. פעם למד רבי זלמן לפני רבנו הגר"א זצ"ל. בקש הגר"א להביא לפניו מסכת נזיר, כדי לעין בה בלשון איזו בריתא, והשלית התמהמה בדרכו. אמר הגאון: "ר' זלמן, בני, פתח פיה ויאירו דברך". מיד פתח רבי זלמן את הלשון ככתבו, מתחילתו ועד סופו, ולא החסיר אות אחת. צהלו פניו של הגאון זצ"ל, ומיד קרא עליו את הפסוק: **"עם תורתם בלבם"** (ישעיה נא, ז).

פְּרֵשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 19:09

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהֵלֶל וּמִשְׁמַאי. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הִרְבָּה, אֵל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ – כִּי לְכָךְ נּוֹצְרֶת" (אבות ב' ח') (על פי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

בְּהַקְדָּמָה לְסִפּוּר "עֲרוּגוֹת הַבְּשָׁם", מְבוֹאֶרֶת מִשְׁנָה זוֹ בְּדֶרֶךְ נִפְלְאוֹה עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (עֲרוּבֵין יג'): "תִּנּוּ רַבָּנָן: שְׁתֵּי שָׁנִים וּמִחֲצָה נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֶל. הִלְלוּ אוֹמְרִים: נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא יוֹתֵר מִשְׁנִבְרָא, וְהִלְלוּ אוֹמְרִים: נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא. (לְבָסוּף) נִמְנוּ וּגְמָרוּ, שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא יוֹתֵר מִשְׁנִבְרָא. וְצִרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מָה כּוֹנֵת חו"ל בַּגְּמָרָא בְּאוֹמְרָם "נִמְנוּ וּגְמָרוּ"? הַמְהַרש"א מְפָרֵשׁ אֶת בְּאוּר הַלְשׁוֹן "נִמְנוּ וּגְמָרוּ" כֶּךָ: "נִמְנוּ" מִלְשׁוֹן מִנָּן – שְׁעָמְדוּ עַל מִנָּן(=מִסְפָּר) הַמִּצּוֹת, וְרָאוּ שֶׁבִתְרֵי"ג(=613) הַמִּצּוֹת שֶׁנִּיתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ שֶׁ"ה(=365) מִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", וְרַמ"ח(=248) מִצּוֹת "עֲשֵׂה". אִם כֶּךָ, אַחֲרֵי שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הוּא יְכוֹל לְקַיֵּם אִמְנָם אֶת כָּל רַמ"ח(=248) מִצּוֹת "עֲשֵׂה", אֲבָל מִצַּד שְׁנֵי הוּא עֲלוּל גַּם לְעִבּוֹר חֵס וְחִלְיָה עַל שֶׁ"ה(=365) מִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה". וּמֵאַחֵר וּמִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" מְרוּבּוֹת מִמִּצּוֹת הַ"עֲשֵׂה", סִיכּוּיּוֹ לְחֲטוֹא גְדוֹלִים יוֹתֵר.

עַל-כֵּן "נִמְנוּ וּגְמָרוּ" – לְאַחֵר שֶׁמְנוּ אֶת מִסְפָּר מִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" לְעוֹמֵת מִצּוֹת "עֲשֵׂה", הַחֲלִיטוּ שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא, כִּיּוֹן שְׂאֵז לְפָחוֹת לֹא יוֹכֵל לְעִבּוֹר עַל מִצּוֹת הַ"לֹא תַעֲשֶׂה".

וְתִמְהוּ עַל-כֶּךָ הַמְפָרְשִׁים: הֲרֵי הַקַּב"ה הוּא תְּכַלִּית הַטּוֹב, וְדֶרֶךְ הַטּוֹב הִיא לְהִיטִיב עִם אַחֲרִים. אִם כֶּךָ, אֵיךְ יִתְּנָן שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם, כֶּךָ שֶׁסִּיכּוּיּוֹ לְחֲטוֹא גְדוֹלִים יוֹתֵר?

עַל-כֶּךָ עוֹנִים חו"ל (אבות ה', יח'): "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ" – אָדָם, שֶׁכָּל מַגְמָתוֹ הִיא לְזוֹפוֹת אֶת הָרַבִּים, וְלִהְעֲנִיק לָהֶם מִזִּיו הַתּוֹרָה שֶׁלְמַד, "נַח(=עֲדִיף) לוֹ... שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא", שֶׁהָרִי אֵינוֹ צָרִיךְ לְחֲשׂוֹשׁ שֶׁיַּעֲבֹר עַל מִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", הַמְרוּבִים מִמִּצּוֹת "עֲשֵׂה" – שֶׁהָרִי מוּבְטָח לוֹ שֶׁ"אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ". וְהוּא גַּם פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה "רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהֵלֶל וּמִשְׁמַאי", כְּלוּמֵר רַבִּי יוֹחָנָן קִבֵּל מִמְּחִלּוֹקַת הֵלֶל וּשְׁמַאי (שְׁנַחֲלִקוּ בֵּינֵיהֶם אִם נַח לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא, אוֹ שְׁלֹא), וְלָמַד מֵהֶם שֶׁ"אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הִרְבָּה – אֵל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ" – כְּלוּמֵר, אִם לְמִדַּת תּוֹרָה "אֵל תַּחֲזִיק טוֹבָה(=תּוֹרָה זוֹ) לְעַצְמְךָ", אֲלֵא לָמַד אוֹתָהּ לְאַחֲרִים, תַּעֲנִיק וְתִזְכֶּה אֶת הָרַבִּים, שְׂאֵז מוּבְטָח לָךְ שְׂאֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ, וְדַע לָךְ "כִּי לְכָךְ נּוֹצְרֶת" – רַק בְּגִלְלָה זֶה(=זִיכּוּי הָרַבִּים) כְּדָאי שֶׁנּוֹצְרֶת, שֶׁכֵּן "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ", וְרַק אֵז "נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא".

עַל-פִּי הָאִמּוֹר, אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ אֶת הַפְּסוּק (איוב ה', ז'): "אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד". "לְעַמֵּל" רֵאשִׁי תִיבוֹת: לְלָמוּד עַל מְנַת לְלָמַד. אוֹמֵר הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל": פְּסוּק זֶה בָּא לְתַרְץ, מְדוּעַ נּוֹלֵד הָאָדָם. שֶׁהָרִי חו"ל קָבְעוּ שְׁנַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שְׁלֹא נִבְרָא, כִּיּוֹן שֶׁכָּאִמּוֹר, מְרוּבּוֹת מִצּוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה" מִמִּצּוֹת "עֲשֵׂה", וְלָכֵן אוֹמֵר הַכְּתוּב: "אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד". "לְעַמֵּל" רֵאשִׁי תִיבוֹת: לְלָמוּד עַל מְנַת לְלָמַד – דַּע לָךְ שֶׁצָּרִיךְ לְלָמוּד תּוֹרָה עַל מְנַת לְהַעֲנִיקָה לְאַחֲרִים, שֶׁכֵּן "כָּל הַמּוֹזְפָה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוּ", וְרַק כֶּךָ "נַח(=עֲדִיף) לוֹ לְאָדָם שֶׁנִּבְרָא יוֹתֵר מִשְׁלֹא נִבְרָא". "בְּשַׁעַת קִבְּלַת (ה)תּוֹרָה נַעֲקָר הַר הַמּוֹרִיָה, וּבָא לְמִדְבָּר, כְּדִי שֶׁתִּנָּתֵן הַתּוֹרָה (עָלֶיךָ)".

עַל מַעֲמַד הַר סִינַי אוֹמֵר מְדָרֵשׁ יְלִקוּט רְאוּבֵנִי דְבַר פֶּלֶא (יתרו אות נ'): "בְּשַׁעַת קִבְּלַת (ה)תּוֹרָה נַעֲקָר הַר הַמּוֹרִיָה, וּבָא לְמִדְבָּר, כְּדִי שֶׁתִּנָּתֵן הַתּוֹרָה עַל מְקוּם מְעוּלָה זֶה".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, לְשֵׁם מָה עֲשֵׂה הַקַּב"ה גַּם נִפְלְאוֹ כְּזֶה, לְחַבֵּר יַחַדְיוֹ אֶת שְׁנֵי הַהָרִים – הַר הַמּוֹרִיָה וְהַר סִינַי – כְּדִי לְתַת עֲלֵיהֶם אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

יֵשׁ לוֹמֵר בְּעֵינֵינוּ זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (ב"ב קנח'): "אוֹיְרָא דְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל מְחַפִּים" (=הָאוֹיֵר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מוֹסִיף חֲכָמָה). וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה ב', יב'): "וַיִּזְהַב הָאֶרֶץ הַהוּא טוֹב" – מִלְּמַד, שְׂאֵין תּוֹרָה

כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל."

אם כן, ואויר ארץ ישראל מחכים ועל-ידי לימוד התורה בארץ ישראל נפתחים עוד שערי חוכמה – הנה, על אחת כמה וכמה שהר המוריה, שעליו נבנה בית המקדש, מסוגל להשגות עוד יותר גדולות בתורה הקדושה. וזאת, כמו שמצינו בגמרא (תענית טו): "מאי ה' המוריה?...הר שיצא ממנו הוראה לישראל". ופרש רש"י: "הוראה – תורה לישראל, כי מציון תצא תורה, יורו משפטיך ליעקב (ותורתך לישראל)". לפי זה יש לומר, שבקש הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, למסור את התורה לבני ישראל במדרגה הגבוהה ביותר, בבחינת ארץ ישראל, ועל-כן עקר את הר המוריה מארץ ישראל, והביא אותו למדבר, כדי שתנתן התורה עליו. ויש לומר, שעל-ידי כך זכו ישראל לקבל את התורה בבחינת "אורא דארץ ישראל מחכים" – שאין תורה כתורת ארץ ישראל.

על-פי זה יומתק לנו לישוב מה שהתחנן משה רבנו לה' (פרשת ואתחנן): "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: אדני ה', אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה, אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך: אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן, החר הטוב הזה והלבנן". וכבר נתגועו המפרשים (ראה רש"י) ליישב את הלשון "אתה החלות להראות את עבדך". שכן, משתמע מכאן, שהקב"ה כבר החל להראות למשה את ארץ ישראל.

אך לפי האמור יש לומר, כי היות ובמתן תורה עלה משה על הר סיני, נמצא שזכה לעמוד גם על הר המוריה, שנעקר ועמד על הר סיני, ועל-ידי כך הרגיש משה בקדושת תורת ארץ ישראל. וזהו שהתפלל משה: "אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה" – דהינו, בשעת מתן תורה, כשעמדתי על הר המוריה, התחלתי להרגיש את קדושת התורה של ארץ ישראל.

והוסיף משה ואמר: "אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך" – רק אתה, שאתה כל-יכול, יכול לעקור את הר המוריה מארץ ישראל, ולהעמידו על הר סיני, על-כן: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (=ארץ ישראל)...החר הטוב הזה והלבנן".

ויפרש ה"מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן ט), שמשה רבנו בקש להיכנס לארץ ישראל כדי להשיג השגות ושלמות בתורת ארץ ישראל, וזהו שאמר לה': "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה...החר הטוב הזה והלבנן". ובמלה "לבנן" התפון משה ל-"לב נתיבות חוכמה, ול-נן שערי בינה – שאותם יוכל להשיג רק ב"ארץ הטובה" (=בארץ ישראל), כיון ש"אורא דארץ ישראל מחכים". על-כך השיב לו הקב"ה "רב לך" – די לך ההשגה שגליתי לך, קודם מותך, את שער החמשים (=נ). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "עמל התורה הקדושה"

מסופר על הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, בעל ה"כתב סופר", שפרגע שנה מטרדותיו קמעא (והיה זה בעיקר באישון לילה), ישב והגה בתורה, עמל בה, המית עצמו עליה, התגוע בה יגיעת-בשר, אמץ ורכז את כל חושיו. לילה אחד כמעט נחנק אחד מילדי קראקא, שסבל קשות ממחלת האסכרה, לא עלינו, והותקף בה באמצע הלילה. כל התחבולות כדי להקל את נשימתו עליו לא הועילו. בני המשפחה אבדו עצות בהביטם על רוע מצבו של הילד. לא יכול עוד האב להתאפק, ובעוגמת נפשו נס החוצה, והסתובב ברחובות שכוונתו. עבר האיש ליד חלונו של הגאון רבי שמעון סופר, וראה שגרו עדין לא כבה, והוא עוסק בלימודו. החליט האב להיכנס ולשטוח בפניו את מר שיחו, על הסכנה האיומה האורבת לילדו. שמע הרב על מצב הילד, הסיר את צעיפו, וצוה להניחו על צואר הילד. אולם, הוסיף עוד שני תנאים: האחד, שיחזיר האב מיד בבקר את הצעיף, ותנאי שני, שישאר הדבר בסודי סודות.

מהר האב ועטף את צואר ילדו בצעיפו של הרב, וראה זה פלא – מיד החל הילד לנשום לרוחה, והסכנה חלפה. עם שחר החזיר האב את הצעיף לרב, והודה לו ברגש על הצלת ילדו. נענה לו הרב: "לא עשיתי מאומה, זכות עמל התורה הקדושה הספוגה בצעיף עמדה לילדך!". ומדוע התנה עמי הרב את התנאים האמורים? – הפציר בו האב שייסביר לו. הבהיר לו בעל ה"כתב סופר": "את הצעיף בקשתי משום שאין לי צעיף נוסף, ואני זקוק לו (יען כי סבל מעני וממחסור). ומדוע להשאיר את הענין בסוד? הרי, כל שעות היום טורדים את מנוחתי בעניני העיר, ולכן לומד אני רק בשעות הלילה המאוחרות. ועתה, אם יודע לאנשי העיר שאני ער בשעות אלו, יטריחוני גם אז, ואהיה בטל מלימודי לגמרי, ואז מנין יהיה לך צעיף לרפואה?". שבת שלום לכל בית ישראל

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: בַּמִּדְבָּר "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:09**

עֲרַשׁ"ק א' סיון תשע"ז (26.5.17) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:23 (ר"ת 21:04)

הַפְּטָרָה: "וְהָיָה מִסְפָּר" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (א' א')

בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה: **בְּאֵשׁ, בְּמַיִם וּבַמִּדְבָּר**. מָה אֵלוֹ בְּחִינָם לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם, כִּךְ גַּם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה – חִינָם הֵם. מֵעִירִים עַל-כֵּךְ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלֶּה – **הָאֵשׁ, הַמַּיִם וְהַמִּדְבָּר** – מוֹרִים לְאָדָם אֵת הַדְּרָךְ שֶׁעָלָיו לְלַכֵּת בָּהּ, כְּדֵי לַעֲלוֹת בְּמַעְלוֹת הַתּוֹרָה וְהִירָאָה: **הָאֵשׁ** – זוֹ שֶׁלֹּהֶבֶת יְהוָה, הַלֵּהט וְהַהֲתַלְהֵבוֹת שֶׁבִּלְבַב יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים. **הַמַּיִם** – זוֹ שְׁפִלוֹת הַרוּחַ, הָעֲנֻתָנוּת. **וְהַמִּדְבָּר** – הוּא סְמֶל הַצְּנִיעוּת וְהַסְתַּפְּקוּת בְּמוֹעֵט, כְּמֵאמֶר חו"ל: "כִּי הוּא דְרָכָה שֶׁל תּוֹרָה: פֶּת בְּמַלְחָת תֹּאכַל, וּמַיִם בְּמִשׁוּרָה (=בְּמִידָה קִטְנָה) תִּשְׁתֶּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישֵׁן. וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן – אֲשַׁרְיָךְ וְטוֹב לְךָ" (אבות ו', ד').

דְּבַר אַחַר אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא: בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה: בְּאָרֶץ מִצְרַיִם, בְּהַר סִינַי, וּבִאֲהֶל מוֹעֵד. בְּאָרֶץ מִצְרַיִם: פְּרַשְׁת פְּסָחִים, פְּרַשְׁת בְּכוֹרוֹת וּפְרַשְׁת תְּפִילִין (שְׁמוֹת יב', יג'). בְּהַר סִינַי נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת, וְכֵן הַדִּינִים וּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן. וּבִאֲהֶל מוֹעֵד נִתְּנוּ הַקְּרָבָנוֹת וּשְׂאֵר הַמִּצְוֹת.

וְלָמָּה בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה? – לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשְׁלָה לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים: **לְמַיִם, לְיַיִן וּלְחֶלֶב**. חֶלֶב – מָה חֶלֶב, מְחַיֶּה אֵת הַתִּיבּוֹן – כִּי הַתּוֹרָה מְחַיֶּה אֵת לוֹמְדֶיהָ, שְׁנֵאמַר (קהלת ז', יב'): "הַחֲכָמָה תְּחַיֶּה בְּעֵלְיָהּ". **יַיִן** – מָה **יַיִן**, מְשַׁמֵּחַ אֵת הַלֵּב – כִּי דְבָרֵי הַתּוֹרָה מְשַׁמְּחִים אֵת הָאָדָם, שְׁנֵאמַר: "פְּקוּדֵי (=פְּקוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת) ה' יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְּחֵי לֵב" (תהילים יט', ט'). **מַיִם** – מָה **הַמַּיִם**, מְסוּרִים (=נִתְּנִים) לְכָל – כִּי גַם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כָּל מִי שְׂרוּצָה יְכוּל לְבוֹא וּלְלַמּוֹד.

וְעוֹד מוֹסִיפִים חו"ל, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בַּמִּדְבָּר, שֶׁהוּא הַפְּקָר לְכָל, לְלֹא בְּעֵלִים, וְכָל הַרוּצָה יְכוּל לְזַכּוֹת בָּהּ. וְכֵן, מָה הַמִּדְבָּר הַזֶּה, שְׂאִין הָאָדָם יְכוּל לְהִלָּךְ עַד סוּפוֹ – כִּי הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שְׂאִין לְאָדָם כַּח לְהַגִּיעַ עַד סוּפָם. "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (א' א')

אָמַר רַבִּי נִפְתָּלִי מְרוֹפְשֵׁיץ: מְצִינוּ שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשְׁלָה לְמַיִם, הַהוֹלְכִים מִמְּקוֹם גְּבוּהָ לְמְקוֹם נְמוּךְ. וְזֹאת, כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שְׂאִפִּילוֹ הָאָדָם הַפְּחוֹת שֶׁבְּפַחוֹתִים מְסוּגָל לְקַלוֹט אֵת אוֹר הַתּוֹרָה, הַמְּגִיעַ גַּם אֵלָיו. וְרִמּוֹז לְדָבָר זֶה: הַקַּב"ה נִתֵּן אֵת תּוֹרָתוֹ בַּמִּדְבָּר שְׁמָמָה, מְקוֹם נָחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב, בְּעוֹבֵי הַרִיקָנוּת וְהִישִׁימוֹן, הַמְּקוֹם הַנְּחוּת בְּיֹתֵר בְּכַדוֹר הָאָרֶץ הַמְּיוֹשֵׁב – שֶׁם נִתֵּן הַקַּב"ה אֵת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כְּדֵי לְהוֹרוֹת לָנוּ, כְּאֵמֹר, שְׁכָל אָדָם, וְאִפִּילוֹ בַּמִּדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיֹתֵר, אִם רַק רוּצָה הוּא, יְכוּל לְהִתְחַבֵּר אֶל הַתּוֹרָה וּלְקַלוֹט אֵת אוֹר הַקְּדוּשָׁתָהּ. "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (א' א')

הַחֲכָם הַמוֹפְלֵג רַבִּי חַיִּים יוֹסֵף דּוֹד אֲזוּלָאֵי, הֵלֵא הוּא "הַחִיד" א", מְצִינֵי שֶׁ"בַּמִּדְבָּר סִינַי" הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "שְׁלוֹם" (386). וְכִבֵּר הָעִירוֹ חו"ל בְּמַכִּילְתָּא לְפְרַשְׁת "יִתְרוֹ", שֶׁבְּבוֹאֵם לְמִדְבָּר סִינַי הָיוּ כָּל הַשְּׁבָטִים מְאוּחָדִים וּמְלוּכָדִים, כְּפִתּוּב (בְּלִשׁוֹן יְחִיד): "וַיַּחַן שֵׁם יִשְׂרָאֵל" (שְׁמוֹת יט', ב') – כְּאִישׁ אֶחָד, בְּלֵב אֶחָד (עפ"י רש"י). וּבְזָכוֹת זֶה, זָכוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמַעֲמַד הַנְּשָׁגֵב שֶׁל קַבְּלַת הַתּוֹרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה. מוֹסִיף "הַחִיד" א" בְּעִנְיָן זֶה, וְאוֹמֵר: כִּיֵּן שְׁבָרוּב הַשְּׁנִיִּים, קוֹרְאִים אֵת פְּרַשְׁת "בַּמִּדְבָּר" בְּשַׁבָּת שְׁלֹפְנֵי חַג הַשְּׁבוּעוֹת – מִן הָרְאוּי לְהַרְבוֹת בְּעֲשִׂית שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֻבְרוֹ קוֹדֵם חַג מֵתֵן תּוֹרָה, כְּדָרְךְ שְׂאֵנוּ נוֹהֲגִים בְּכָל שָׁנָה לְפָנֵי הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים.

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי" (א' א')

פְּרַשְׁת "בַּמִּדְבָּר" נִקְרָאת, בְּדְרָךְ כָּלָל, בְּשַׁבָּת שְׁלֹפְנֵי חַג הַשְּׁבוּעוֹת, חַג מֵתֵן תּוֹרָתָנוּ. דְּבַר זֶה – אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל – הוּא מֵתִקְנַת עֲזָרָא הַסּוּפֵר, כְּדֵי לְהַפְּסִיק בֵּין דְּבָרֵי הַתּוֹכְחָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּפְרַשְׁת "בְּחַקְתִּי", לְבִין חַג הַשְּׁבוּעוֹת – שְׁלֹפְנֵי חו"ל הוּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְפָרוֹת הָאֵילָן (רֵאשׁ הַשָּׁנָה א', ב'). נֵאמַר בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה (א', ז'): בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה: **בְּאֵשׁ, בְּמַיִם וּבַמִּדְבָּר**. מָה אֵלוֹ, בְּחִינָם לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם,

כך דברי התורה – חִינּוּם הֵם. כְּמוֹ כֵּן, אוֹמְרִים חו"ל, שְׁשֵׁלֶשֶׁת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, שְׁבַחֵם נִתְּנָה הַתּוֹרָה – **בְּאֵשׁ**, **בְּמַיִם** וּבַמְדַבֵּר – רוֹמְזִים גַּם עַל מַסִּירוֹת נַפְשָׁם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. "**בְּאֵשׁ**" – רְמִזָּה לְמַעֲשֵׂה אַבְרָהָם אֲבִינוּ, שְׁקַפֵּץ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ לְמַעַן אֲמוֹנָתוֹ. "**בְּמַיִם**" – רְמִזָּה לְמַעֲשֵׂה נַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינַדָב, שְׁקַפֵּץ לְיָם-סוּף בְּרֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְפָנֵי שִׁנְבָקֵע הַיָּם. "וּבַמְדַבֵּר" – רְמִזָּה לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁהִלְכוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמְדַבֵּר, בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. "וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת" (א' נג')

תְּמַהוּ חו"ל: הֲלֹא הַלְוִיִּם נִפְקְדוּ (=נִסְפְּרוּ) מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה, כִּכְתוּב: "פָּקֵד אֶת בְּנֵי לֹוִי... מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם", וְעַם זֹאת נוֹעְדוּ לְהִיּוֹת "שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ". וְאִיזוֹ שְׁמִירָה יָכוֹל לְשִׁמּוֹר תִּינוּק בֶּן חֹדֶשׁ יָמִים? אֲלֹא – אוֹמֵר בְּעַל "אֲבִי אֹזֶל" – דְּבַר זֶה בָּא לְלַמְּדֵנוּ כִּי הַשְׁמִירָה מִסְכִּיב לְמִשְׁכַּן לֹא נִשְׁאַה אוֹפִי גּוֹפְנִי, אֲלֹא רוֹחְנִי בְּלִבְד. לֹא בְּפֹחֶם הַגּוֹפְנִי שְׁמָרוּ הַלְוִיִּם עַל הַמִּשְׁכָּן, כִּי אִם בְּקִדּוּשָׁתָם וּבְרַמְתָּם הַרוּחָנִית. וּבִסְגוּלוֹת אֱלֹהֵי הַיָּה בְּנֵי הַלְוִיִּם מְחוֹנְנֵן מִיַּד עִם צֵאתוֹ לְאוֹר הָעוֹלָם.

"כִּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֶן יִסְעוּ" (ב' יז')

מַעֲרִים כָּאֵן חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: פְּעָמִים רַבּוֹת אָנוּ נִתְקָלִים בְּבְנֵי אָדָם, הַקּוֹבְעִים עֵתִים לְתוֹרָה וּמְדַקְדְּקִים בְּמַצּוֹה קְלָה כִּבְחֻמּוֹרָה – כָּל עוֹד הֵם מְצוּיִים בְּעִיר מְגוּרֵיהֶם, וּמְנַהֲלִים אוֹרַח חַיִּים קְבוּעַ וּמְסוּדָר. אֵךְ בְּשַׁעֲה שֶׁהֵם מְטַלְטְלִים בְּדַרְכֵי, הַרְחַק מִבְּתֵיהֶם וּמַעֲרִים, וּמְשָׁנִים אֶת אוֹרְחוֹתֵיהֶם הַקְּבוּעִים, הֵם מוֹרִים הֵיטֵר לְעֲצָמָם לְמַעַט בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְזִלְזָל בְּמַצּוֹת שׁוֹנוֹת.

כְּלָפִי מְנַהֵג נִפְסָד זֶה שֶׁל רַבִּים וְטוֹבִים בְּיִשְׂרָאֵל, קוֹרֵאת כָּאֵן הַתּוֹרָה: "כִּאֲשֶׁר יַחֲנוּ בֶן יִסְעוּ" – עַל כָּל אָדָם לְהַתְנַהֵג בְּשַׁעֲת מַסְעוֹ בְּדַרְכֵי כְּפִי שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּבֵיתוֹ וּבְעִירוֹ. וְכֵן נֹאמֵר בְּפִרְשֵׁת "שְׁמַע": "וְדַבַּרְתָּ בְּסִי (בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה) בְּשַׁבְּתָךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךְךָ". כִּי מִבְּחֻנּוֹ שֶׁל הָאָדָם שׁוֹמֵר הַמַּצּוֹת הוּא לְעֲמוּד בְּנִסְיוֹן הַקֶּשֶׁה שֶׁל טְלַטּוּלֵי הַדַּרְךָ, בְּלִי לֹוֹתֵר עַל קוּצוֹ שֶׁל יו"ד, וּלְהַקְפִּיד לֹלֹא פְּשָׁרוֹת בְּקִיּוּם הַמַּצּוֹת.

"וַיִּפְקֹד אֶתְּם מֹשֶׁה עַל פִּי ה'" (ג', טז')

אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקֵּב"ה: אֲתָה אוֹמֵר לִי, שְׁאַמְנָה אֶתְּם (=אֶת בְּנֵי לֹוִי) מִבֶּן חֹדֶשׁ. כְּלוּם יָכוֹל אֲנִי לְהִיּוֹת מְחֻזָּר בְּחֻצְרוֹתֵיהֶם וּבְתוֹךְ בְּתֵיהֶם, וְלִסְפֹּר כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּשֶׁאֲתָה אוֹמֵר לִי: "כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם" (וּכְנֻנַת מֹשֶׁה רִבְּנוּ הֵיטֵה, שְׁאִין הַדְּבַר צְנוּעַ לְחֹדוֹר לְבֵיתוֹ וּלְפִרְטִיוֹ שֶׁל הָאָדָם). אָמַר לוֹ הַקֵּב"ה: אֲתָה עוֹשֶׂה אֶת שְׁלֶךְ, וְאֲנִי עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַלְוִי, בְּשֵׁם רַבִּי שְׁלוֹם: הֵיךְ מֹשֶׁה הוֹלֵךְ וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח אֹהֲלֵיהֶם, וְהַשְׂכִּינָה מְקַדְּמַת וְאוֹמְרַת לוֹ: חֲמִשָּׁה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּבֵית זֶה, שְׁמוֹנָה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּאֹהֶל זֶה, עֶשְׂרֵה תִינוּקוֹת יֵשׁ בְּאֹהֶל זֶה, וְכו'. הוּא שְׁנֹאמֵר: "וַיִּפְקֹד אֶתְּם מֹשֶׁה עַל פִּי ה'" – כְּשֵׁם **שֶׁהַשְׂכִּינָה** אוֹמְרַת לוֹ.

"וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹם... (ג', מט')

מְסוּרַת מְקוּבְּלַת הַיָּא, שֶׁהַאוֹכֵל בְּסַעוּדַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן, נִחְשָׁב לוֹ כְּאִילוֹ צֵם פֶּד' (=84) תַעֲנִיּוֹת. וְכֵךְ כּוֹתֵב רַבִּי חַיִּים חֲזַקְיָהוּ מְדִינִי (רַבֵּה שֶׁל חֲבֵרוֹן בְּתַחֲלִילַת הַמָּאָה), בְּסִפְרוֹ "שְׁדֵי חֲמֵד": בְּהִיּוֹתִי בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ, יְרוּשָׁלַיִם, בְּשַׁנַּת תַּרנ"ט, הוֹזְמִינוּ אוֹתִי לְפְדִיּוֹן הַבֶּן, וְאָמְרוּ לִי שִׁישׁ (=שְׁכַתוּב) בְּסִפְרִים, שְׁסַעוּדַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן עוֹלָה פֶּד' תַעֲנִיּוֹת! וְסִמְךָ לְדַבֵּר הַבִּיאוּ רְמִזָּה מִן הַכְּתוּב: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹם" – **פְּדִיּוֹם** אוֹתִיוֹת **פֶּד'** יוֹם, שְׁשִׁקוּלָה סַעוּדַת הַפְּדִיּוֹן כֶּ-פֶּד' יָמֵי צוּם.

"מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צְבָא בְּיִשְׂרָאֵל"

מְסוּפָר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים מְצַאנּוּ, שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ בֶּן אַרְבָּע שָׁנִים בְּלִבְד, יָדַע כִּבְר בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל תַּרְי"ג (=613) הַמַּצּוֹת, כְּפִי שְׁסוּדָרֵן הַרַמְב"ם. שְׁאַלּוּ אֶת חַיִּים הַפְּעוּט: מַה רְאִיתָ תוֹעֵלַת לְלַמּוּד בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל תַּרְי"ג הַמַּצּוֹת? עֲנָה לָהֶם חַיִּים הַקָּטָן, וְאָמַר: נּוֹכַחְתִּי לְדַעַת, כִּי חֲלִילִים חֲיִבִים לְדַעַת בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל הַפְּקוּדוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִפִּי הַמְּפָקֵד. גַּם אָנוּ, הַיְהוּדִים, חֲלִילִים בְּצַבָּאוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן עֲלִינוּ לְדַעַת בְּעַל-פֶּה אֶת כָּל הַפְּקוּדוֹתֵינוּ וְחֻקֵּינוּ. וְהִיּוֹת וְאֲנִי מִשְׁתַּקֵּק לְהִיּוֹת חֵיל טוֹב וּמְצַטִּין בְּצַבָּא ה', לְמַדְתִּי כִבְר אֶת כָּל הַחֻקִּים בְּעַל-פֶּה...

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!